

IDEÁK

I. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

2024. ÁPRILIS

Deák Téri Evangélikus Gimnázium

„Mi tehát azért szeretünk, mert ő előbb szeretett minket.”

1Jn. 4.19

IDEÁK

Kiadja a Deák Téri Evangélikus Gimnázium

1052 Budapest, Sütő u. 1.

Felelős kiadó Gadóné Kézdy Edit igazgató

Szerkesztette:

Hausenblasz Gréta (11.a)

Hős Boróka (7. o.)

Kiss Levente (11. a)

Skrlyk Hanna (9. a)

Fürjes Borbála (7. o.)

Szabó Ágoston (9. a)

Eigenmacht Jonatán (10. b)

A szerkesztőség munkáját segítette:

Óze Katalin

Tóth Katalin

Cím: Bereczky András (7.o)

Logó, grafika: Szalkó Döme Botond (11. a)

Természetfotók: Pálos Veronika (10.a)

Kedves Olvasó!

A gimnázium tanárai és diákjai körében már sokszor megfogalmazódott az igény egy iskolaújság létrehozására. Voltak már erre kezdeményezések, ugyanakkor most létre is jött nagy örömünkre munkánk eredménye, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium iskolaújságának első száma. Ebben azon lelkes diákok írásait, és művészeti alkotásait tekintheted meg, akik már rögtön az első ötletcsírára rákaptak, és műveiket beküldték meghirdetett pályázatunkra. Köszönjük mindenkinek! Reménykedünk benne, hogy sikerül egy olyan nyitott, kreatív együttes alkotást létrehozunk az iskolaújság kezdeményezése által, ami nem csak rólunk, de nekünk szól. A gimnázium diákjainak, tanárainak és a szülőknek. Olyan kiadványokat szeretnénk, amelyek szabadok, mert mindenki megnyilvánulhat a maga módján, a maga alkotásaival, gondolataival. Nyitott, mert nem egy állandó csapat irományaiból, hanem egy folyton formálódó, lelkesedéssel, alkotókedven alapuló együttműködésből születik meg. Legvégül pedig megmutatja, kik vagyunk mi, deákosok, az iskola jelene és jövője, akik reméljük, tovább tudjuk öregbíteni iskolánk hírnevét.

Jó olvasást, nézegetést, gondolkodást kívánunk az IDEÁK tavaszi számához!

Szerkesztőség

Tartalomjegyzék

HITÜNK ÉS ÉLETÜNK.....	4
Halál, hol a te fullánkod?	4
Heti ige, 2024. április	6
DIÁKSZERZŐK MŰVEIBŐL 1.....	7
RIPORTOK, CIKKEK	13
Hirtelen szavak - hirtelen gondolatok	13
Jókay Csilla: Amikor a rongyok regélnek...	16
A sör filozófiája	21
Parenzana bicikliút	26
AJÁNLÓK.....	32
Színház	32
Könyvajánló	37
DIÁKSZERZŐK MŰVEIBŐL 3.....	39
EGY IRODALOM ÓRA KÉPEI.....	50
MÉRÉS, MÉRÉS, FELMÉRÉS.....	51
BUDAI ANDRÁS KÉPEI	52

HITÜNK ÉS ÉLETÜNK

Húsvét után

Halál, hol a te fullánkod?

Krisztus feltámadása az apostoli igehirdetés központi üzenete volt. Ma is ez ad erőt és értelmet a keresztény tanításnak.

Ma élő keresztényként hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy Jézus tanításai a maga idejében olyan forradalmian új gondolatokat fogalmaztak meg, amikre a kortársaknak – főleg a pogányoknak – egyszerűen muszáj volt odafigyelniük. A zsidóság számára azonban Jézus szavai nem voltak teljesen ismeretlenek, hiszen Ő a már meglévő törvény Isten szerinti értelmét hangoztatta. Továbbá a Jézus által képviselt igazságosság és erkölcsösség egyáltalán nem számított újnak a pogányság köreiben sem. Az ókorban több olyan kultusz, vallás létezett, aminek az erkölcsisége nem sokban különbözött a kereszténységétől. Ilyen volt például a Mithrasz-kultusz; ennek az erkölcsi tanítása olyan komoly egyezést mutatott a jézusi tanokkal, hogy sokáig a kereszténység konkurensének számított.

Akkor tehát mi volt az, amiben annyira újat tett Jézus, hogy ilyen sokan felfigyeltek rá? Feltámadt a halálból. Pál apostol kertelés nélkül leírja, hogy feltámadás nélkül mit érnének a jézusi tanok:

„Mert ha a halottak nem támadnak fel, Krisztus sem támadt fel. Ha pedig Krisztus nem támadt fel, semmit sem ér a ti hitetek, még bűneitekben vagytok. Sőt, akkor azok is elvesztek, akik Krisztusban hunytak el. Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk.” (1Kor 15,16-19)

Jézus feltámadása értelmet adott tanításainak; szavai semmit sem értek volna, ha nem lenne feltámadás. A Biblia nemcsak az ember, hanem a világ mulandóságát is tényként kezeli:

„A világ pedig elmúlik, és annak kívánsága is.” (1Jn 2,17a)

Ha végül nemcsak az egyes ember, hanem a világgal együtt az egész emberiség is elmúlna, akkor az visszamenőleg tenne semmissé mindent, amit valaha is tettünk. Ha egyszer minden és mindenki végleg elpusztulna, az az egész világ létezését tenné értelmetlenné. Ez lenne a halál diadala (1Kor 15,55). Jézus ezt a diadalt törte meg azzal, hogy feltámadt a halálból, és ígérte, hogy feltámaszt mindenkit, aki Őbenne hisz.

Jézus feltámadása a hívők számára olyannyira erőtlenné tette a halált, hogy ha választaniuk kellett hitük megtagadása és a halál között, ők az utóbbit választották. Tudták, hogy csak Jézus adhat értelmet az életüknek; ha Őt megtagadják, akkor minden értelmetlenné válik. Tertullianus (kb. 160–225) így írt a feltámadásba vetett hit erejéről a keresztények üldözőinek:

„És íme, bármiféle válogatott kegyetlenségetekkel semmire se mentek: arra jó csupán, hogy társaságunkba csalogassa az embereket. Számosabban leszünk, valahányszor végigkaszáltok rajtunk: vetőmag a keresztények vére... Tanít már maga a makacsság is, amelyet ti a szemünkre hánytok. Ennek láttára akad-e ugyan ember, aki izgatottan ne kérdezné, hogy mi rejlik a dologban? S ha kikutatta, melyik nem állna közénk?” (Apológia – 50)

Mit jelent ma, nekünk a feltámadás? Valami hasonlót. Azt, hogy a halál nem győzedelmeskedik rajtunk. Azzal, hogy Jézus feltámadt, és minket is feltámaszt, értelmet adott életünk eseményeinek, céljainak, tetteinknek, mert mindezek nem vesznek el, hanem teljességre jutnak az örök életben. Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!

Jorsits Attila

Heti igé, 2024. április

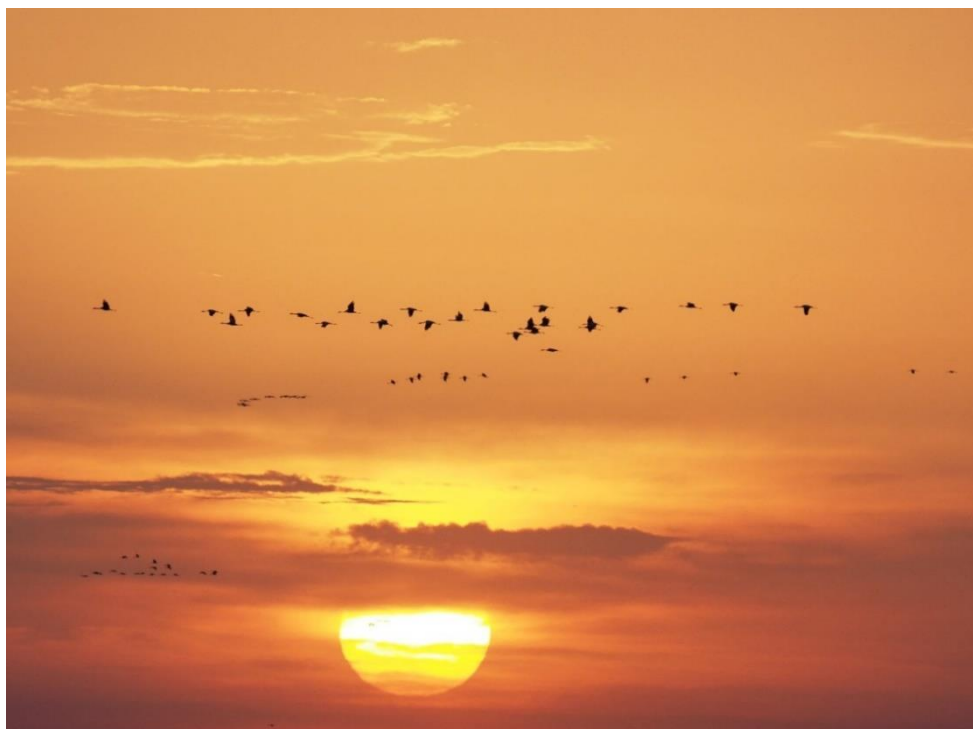
Jézus mondja: Én vagyok a jó pásztor...Az én juhaim hallgatnak a hangomra, és én ismerem őket, ők pedig követnek engem. Én örök életet adok nekik, és nem vesznek el soha, mert senki sem ragadhatja ki őket az én kezemből. (Jn 10.11a 23-24)

Számtalan hang szól, mely hív. Számtalan út van, mely kitárul előttem. A számtalan hang közül az ő hangját hallom. A számtalan út közül azt látom, mely utána megy. Mert tudja a nevemet, és ismerem őt.

Az élet fogy. Nap nap után mindig elveszíték valamit. A gyerekkor, az ifjúság, az időm leperreg, évek, napok, pillanatok mintha repülnének. A mezők elszáradnak, a folyók kiapadnak. De a hang hallatszik, az út világosan látszik: az örökkévalóság hangja, az örökkévalóság útja. A mezők zöldek, és a folyó nem apad ki.

A hangok, az utak, a múlandóság mind elragadna tőle. A félelem, a bizonytalanság, a betegség szeretne magának. De ő a jó pásztor. Életét adja a juhokért. Ismer engem. Örök életet ad. Ezért hallgatók a hangjára és követem őt.

És senki nem ragadhat ki az ő kezéből.

DIÁKSZERZŐK MŰVEIBŐL 1.

Kedves diákok!

Irodalmi pályázatunk célja volt, hogy teret és lehetőséget nyújtsunk műveitek publikálására. Nagyon hálásak vagyunk nektek az aktív részvételért, és a jövőben is izgalommal várjuk e-mailjeiteket! A legtöbb szerző névtelenül kívánt publikálni, így írásaik mellett szerzőként az N. N. (nomen nescio, megnevezni nem kívánt személy) jelölést tüntettük fel. A beérkezett művek egy részét közöljük most, s majd a következő számban adunk teret a többi írásnak.

A másik várakozásunk ezzel a rovattal kapcsolatban az, hogy az alkotásokat olvasva rádöbbenjete a társaitokban rejlő mélységekre és megtapasztaljátok, az olvasás és az írás – éppúgy, mint a művészet valamennyi ága – mindenkié.

Kiss Levente (11. a)
rovatvezető

Tavaszi áldozat

A levegő izzott a hőségtől. A sivatag kihalt volt, csupán egy szomjas, kitikkadt ember vonszolta magát egy látni vélt oázis felé. A magasban keselyűk keringtek arra várva, hogy emberünk akarateréjén felülkerekedjen a fáradtsága.

Már több napja nem evett, és alig ivott valamit. Szemei előtt nemlétező helyek és alakok jelentek meg zavaros összevisszaságban, hogy azután a következő pillanatban el is tűnjenek. A térde rogyadozott. Amikor összeesett, a keselyűk vadul lecsaptak rá. Annyi ereje sem volt, hogy kiáltson, a védekezésről szó sem lehetett. Az éles karmok és csőrök a húsába vájtak.

A keselyűk hirtelen felröppentek. Az emberből egy megkönnyebbült sóhajféleség szakadt ki. Feltűnt a láthatáron egy másik ember. Tőle ijedtek meg a dögevők. Azonban nem úgy tűnt, mintha közeledne. Apró alakja a horizonton megmaradt kicsinynek. A madarak kezdték visszanyerni bátorságukat, közelebb szálltak a magatehetetlen emberhez. Más nyereszkedő állatok is megjelentek, ahogy ingereik jeleztek, hogy áldozat van a közelben. Vad csatározásba kezdtek, a győztes élvezhette volna az emberhúst.

Az apró ember viszont közeledett. Teljes életnagyságban is kicsi volt és aszott. Odasietett a már eszméletlen férfihoz. Leakasztotta a tömlőjét az övéről, és benedvesítette a szerencsétlenül járt ember ajkát. Annak fél perc múlva megrebbent a szeme, és hálásan felnézett megmentőjére. Most azonban, hogy visszanyert valamennyit az erejéből és az öntudatából, nem csak hála látszódott a szemében. A kisember nem tudta pontosan azonosítani, de a halálos felismerés, a félelem és az elszántság számára ismeretlen keveréke volt kiolvasható kis zöld szeméből.

Elindultak a kisember faluja felé, amely a legközelebbi eldugott oázis mélyén rejtőzött. Útközben folyton itatta a szomjas férfit, és végig a tekintetén tűnődött. Nem tartott sokáig az a nézése, hamar visszanyerte az önuralmát, s azóta kifürkészhetetlen tekintettel nézett a világba.

A faluban vette észre a sebeket. Lefektette a férfit egy priccsre, és épp elkezdte volna kimosni a sérüléseket, amikor észrevette a tetoválásokat a férfi testén. Hirtelen minden eszébe jutott. A tizenöt évvel korábbi balszerencsés nap, az azóta keserűségben leélt évek. Akkor megértette, miért volt olyan különös a férfi nézése. Rájött, mi mindent tékozolt el ez idő alatt.

Szeme megtelt könnyekkel. A férfihoz fordult, át akarta ölelni, bocsánatért esedezni, könyörögni, ne menjen sehova. De már késő volt. Az némán, nyitott szemmel feküdt a priccsen, arca maga volt a béke szigete.

(N. N.)

Kétség

Lángom kialudt
Lelkem meghasadt
Minden küzdelmem
Üres kirakat

Szívem eltörött
Célom elveszett
Vágyam s örömöm
Kínban megrekedt

Lábam megtorpant
Könnyem kifogyott
Sötét félelem
Újból elfogott

Ha egyszer tényleg
Ott volt előttem
Kétes ösvényét
Mégsem követtem

Keresem szemét
Várom válaszát
Magány percein
Hallom hívását

(N. N.)

Olyan sokáig

Bámultam az égbolt gazdag csodáit
Hittem a szerelemben egész idáig
Vártam rád a csillagos ég alatt
De szívem a sötétben egyedül maradt.

Forsaken Soul

Holdudvar

Tündéerkertben lakott a Hold. Csillagpitypangok között járt, és lába alatt jégvirágok nyíltak. Ha sírt, márpedig a nyár közeledtével egyre többet sírt, tündéerkertjét hullócsillag könnyeivel öntözte. Üstökös gyermekei mellételepedtek és körülölelték.

Miért zokog a Hold?

Szerette a Hold a Napot. Szerette jégvirágos lépteiben, szerette üstökös könnyei mögül és szerette csillagpitypangjai szálló magfelhőjében.

Szerette a Hold a Napot.

A Hold nem táncolt. Nem tudott táncolni. Lassan lépdelt, deres lábnyomai kimérten egymás után követték őt. Nem táncolt. Félt. Félt, hogy napfényből font vilákoszorúját leejti és tündéerkertjére fagyos sötétség borul.

A Hold csak a Nappal táncolt.

Üstökös gyermekei kérelték anyjukat. Meséljen. Miért zokog? Miért nem táncol? Napfényből font fénykoronáját kitől kapta? És a Hold mesélt.

Mesélt a Hold a csillagoknak.

A Hold nem volt mindig fényes. Nem borította világ tündéerkertjét. A Nap egy napon meglátogatta. Felkérte táncolni. Parázsló kezei lágyan simultak a Hold fagyos ujjáiba. Lassú táncba kezdtek. A Nap tűzpiros szemei sosem hagyták el a Hold dérlepte pilláit. Forogtak egymás körül, és mikor megálltak, a Nap fejet hajtott. A Hold sosem érzett még melegséget. Csak akkor tudta meg, hogy fázik, mikor a Nap lángoló tenyerei elengedték őt.

Szerelmes volt a Nap a Holdba.

A Nap lángszíve megesett a Holdon. Parázs ujjai felnyúltak sugárkoronájába, és ő leszakított belőle pár szálát. A Hold jégyszemei buzgón követték a Nap mozdulatait. Bámulta, csodálta, ahogy a sugarakból lassan a Napéhoz hasonló koszorú fonódik. Mikor végzett, a Nap a Holdhoz lépett.

Megkoronázta a Nap a Holdat.

A Hold sosem érzett még melegséget. A Nap a Holdhoz fordult, és lágy csókkal fagyhajára helyezte koronáját. A Hold lángolt. Jégtestében havas szíve megolvadt és dobogni kezdett. Mosolygott. Jégtükör szemeiből záporoztak hullócsillag könnyei. De a Nap nem maradhatott. Elhagyta a Nap a Holdat.

Ígéretet lehelt a Nap a Hold szemére.

És a Hold zokogott. A Hold nem táncolt többé. A Hold napfényből font fénykoronáját többé nem vette le. Várt. Várt a Hold és ragyogott, hogy meglássa a Nap, mikor visszatér.

Várt a Hold a Napra.

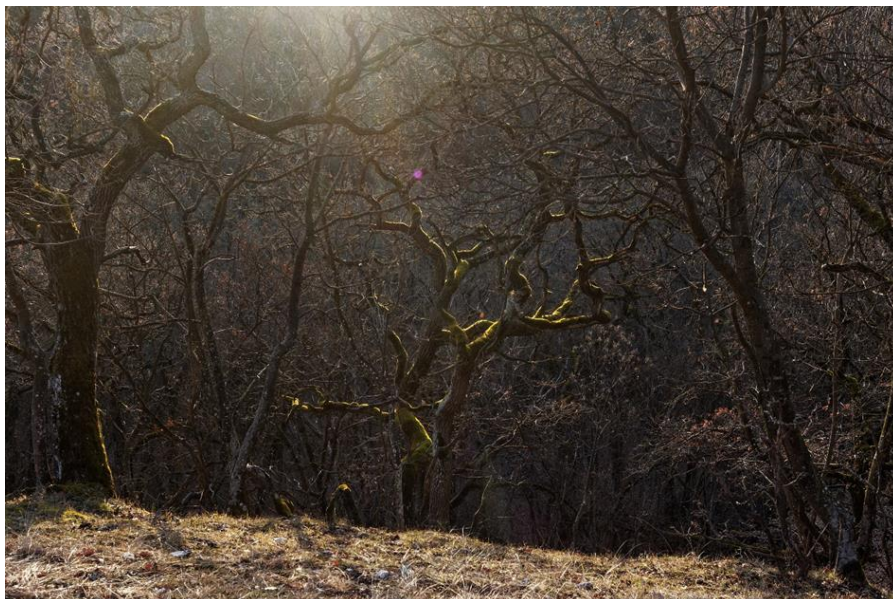
Üstökös gyermekei felpattantak és csilingelő lépteikkel eltűntek. Hová süvítettek ily buzgón? A Hold meglátta. Deres tündéerkertjén láng vonult végig, és a Hold olvadozó hószíve megdobbant. Ott volt. Visszajött és ott volt. Visszajött a Nap. És a Hold ragyogott és énekelt és odatáncolt.

A Nap megcsókolta a Holdat.

Sötét volt a tündéerkert, és csend lepte a holdudvart. Nem világlott a dér, és nem ragyogtak csillagpitypangok.

De a Hold sosem ragyogott még fényesebben.

(N. N.)

Fekete sereg

Nyár végén, délben
Heverésztem a réten.
Elöttem hangyák hada,
Csodás e kis lények szorgalma.
Figyeltem, ahogy futnak, szaladnak,
Egyként engedelmeskednek a parancsnak.
Dolgos kis fekete lények,
Ezt igazolják az alábbi tények:
Ahogy a tudósok is írják,
Testük tízszeresét bírják;
Van, ki beszerzi az étket,
Míg más megvédi a fészket.
A boly mélyén csücsül a nagy Ő,
A fenséges hangyakirálynő.
Csodálatos ez a rendszer,
Te is figyeld meg majd egyszer!
S rögtön tiszta lesz a fogalom:
Mi is az, hogy szorgalom.

Fürjes Borbála (7. o.)

RIPORTOK, CIKKEK

2024. január 24., könyvtár. Első szerkesztőségi ülés, hat ember, udvarias ötletelés.

– Én úgy vélem, számos diáktársunk próbálkozik vers- és novellairással. Egy irodalmi rovat feltétlenül kellene – javasolja a tizenegyedikes.

– Lehetne írni könyvajánlókat, sőt más kulturális eseményekről, színházról, koncertekről... – mereng egy kilencedikes.

– Vagy kis érdekességek, szösszenetek, amilyenek más újságokban lenni szoktak! – szól a hetedik.

– Beszélgetések is kellenének. Interjúk különleges emberekkel. Életinterjúk! – lelkesedik a másik kilencedikes.

– Nagyon jó! És kivel fogod készíteni az elsőt? – így a tanár.

–Hogyhogy kivel? – néz szét értetlenkedve a kilencedikes. – Hát Koczor tanár úrral!

Néhány héttel később, a tanáriban.

– Kati, kicsit belerondítottam az újságba.

– Igen, igen? Hogy érted ezt?

–Beszéltünk a kilencedikesekkel erről az interjúról. A kérdésekről. Mondtam nekik, hogy ilyeneket, hogy „miért lettem lelkész”, meg ne kérdezzenek.

–Igen, igen? És mi legyen akkor?

–Hát olyan témák, amik érdeklik a diákokat. Például egy jó történet diákkorból, vagy hogy mit változtatnának meg az iskolában vagy csak egyszerűen szavak. Kinek mi jut eszébe bizonyos szavakról. Egy két jó hívószó.

– Jó, jó, legyen akkor így. Szavak, biztos nagyon jó lesz. Legyenek szavak.

Azért elmenőben még utána szólok:

– De Tamás, szerintem az is lehet, hogy komolyan érdeklő ám a diákokat, miért lettél lelkész.

Visszafordul, döbbenet, elkomorult arccal néz rám. Nem tudom, mi járhat a kopasz fejében. Vagyis de. Mire valók a jó szavak, ha még ez sincs bennük?

(Őze Katalin tanárnő jegyzete)

Hirtelen szavak - hirtelen gondolatok

Szülőktől jövő szellemi örökség

Ezt akkor tudja az ember igazán értékelni, amikor a szülei már nincsenek a földön élők között. Fiatalként gyakran én is, mint mások, lázongtam eleget. Mostanra azonban világosan látom, hogy mennyi jót kaptam tőlük. Biztonságos családban nevelődtem, ahol sok nagyszerű családi rituálé alakult ki: közös étkezések, ünneplések, éneklés és játék. Apámmal sok teológiai vitánk volt, hite mégis példaként él bennem. Édesanyám pedig mindig meglepett bölcs hitbéli kérdéseivel. Ezek nem múlnak el nyom nélkül.

Emlékek

Az öregedés nagy ajándéka, hogy az ember egyre jobban emlékszik régi dolgokra. Csodás emlékeim vannak családi eseményekről, kelenföldi ifjúsági éveimről, Fótról. Nagy kalandok, kihívások, felfedezések, és persze bukások egész sora. Minden emlékemhez ragaszkodom. A jókhoz és a rosszakhoz egyaránt.

Fiatalság

Ha lehetne fellebbezni Isten teremtése ellen, akkor talán ez lenne az egyik, hogy amikor az ember elég erős, tette kész, fizikailag is mindent bír, akkor nem elég bölcs, mire benő a feje lágya, addigra elvesz a lehetősége, hogy a bölcsességét használja. Érdekes lenne fordítva.

Kádár-korszak

A Kádár-korszak értékelése a mi korunk feladatává vált. Ugyanakkor biztos vagyok abban, hogy mint annyi mással kapcsolatban is igaz ez, egy kor értékelése torzul, ha az értékelők nem éltek abban a korban. Könnyű felelősöket találni dokumentumok alapján, de az emberi történetek bonyolultabbak az iratoknál. Itt is igaz Jézus figyelmeztetése, hogy veszélyes dolog ítélni.

Lázadás

A lázadás a keresztények számára kritikus döntés. Az alap a nem-lázadás, hiszen az a bizalmunk van, hogy Isten rendje érvényesül a világban. Ha mégis lázadnunk kell, az krízishelyzet, valami elcsúszott. A lázadásért nem lázadunk. Viszont az igazságtalanság, az embertelenség, az elnyomás, kihasználás lázadást követel. Jézus azt mondja a Hegyi beszédben, hogy éljünk érzékeny életet, emiatt ezek észrevétele keresztény kvalitás. Az ellenük való küzdelem pedig keresztény kötelesség.

Hit

A hit nem állapot, sokkal inkább valami érzékeny kapcsolat Istennel. Megajándékozottnak érzem magam, amikor hitet kapok.

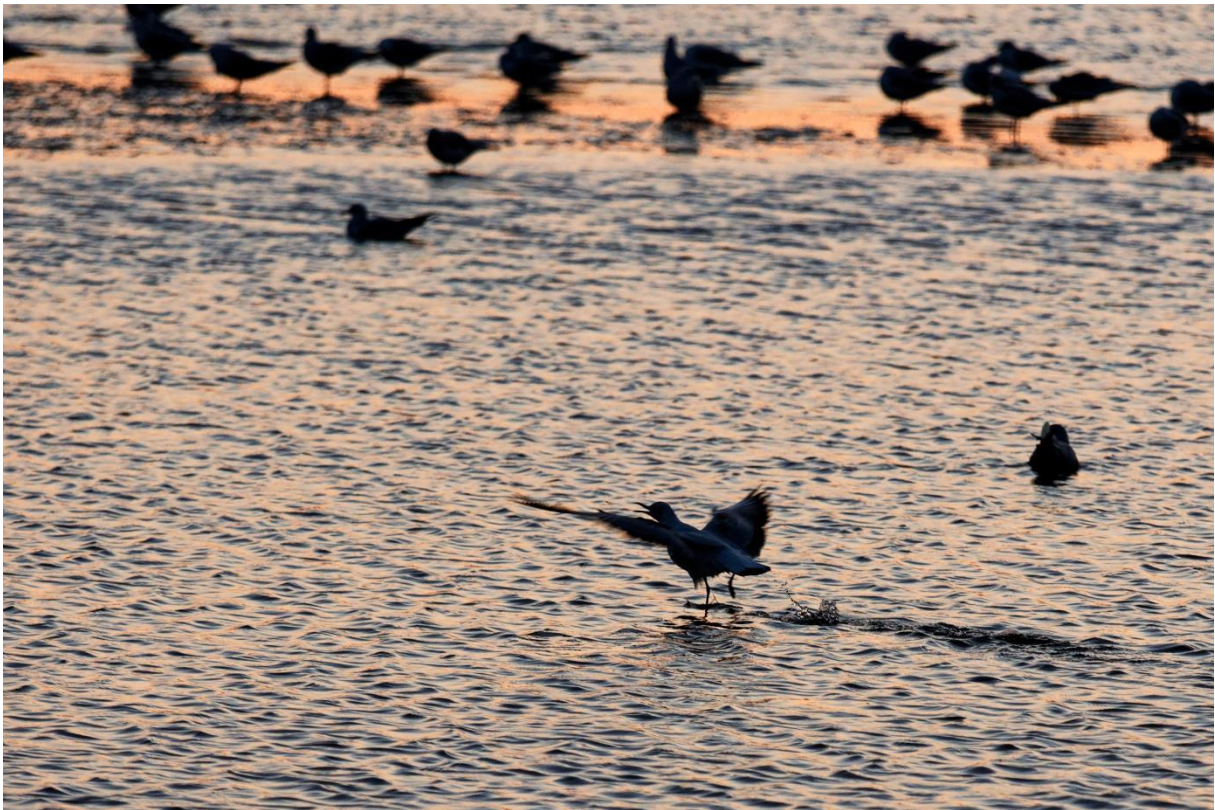
Tanári munka

Ebben az iskolában különösen nagy felelősség tanítani. Ezért tisztelettel figyelem az itt dolgozókat. Mekkora lehetőség rejlik minden szóban! Ki tudja, kinek mivé válik az élete a tanítás révén?

Fegyelmezés

A tanítás érdekessége, a téma izgalmas volta, a tanár és diák jó kapcsolata elvileg biztosít egy olyan légkört, melyben a fegyelmezés idegenné válik. Ha fegyelmezni kell, tanárnak és diáknak egyaránt meg kell vizsgálnia önmagát.

(Szabó Ágoston beszélgetése Koczor Tamással)

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész tanulmányi versenyének idei témája a magyarországi nevelés története volt. A döntőbe jutott versenyzőknek az oktatás személyiségformáló szerepét kellett bemutatniuk egy általuk választott téma alapján. Iskolánk tanulója, a verseny első helyezettje egy különleges életpályát dolgozott fel a Jókay-család birtokában lévő naplók, dokumentumok segítségével.

Jókay Csilla: Amikor a rongyok regélnek...

„Magából soha nem lesz semmi, mert túl sokat akar!” – mondta a roppant nagyravágyó Tüdős Klárának Mihalik Gyula, a Képzőművészeti Főiskola egykori rektora.

Tüdős Klára (1895–1980) néprajztudós, tánctanár, jelmeztervező, műfordító, filmrendező, embermentő: életpályájára talán nem mondhatjuk, hogy semmi. Az elfeledett, sokoldalú tehetség számos területen kiemelkedett az akkor még igen kiforratlan nőnevelés hajnalán.

Tüdős Klára (bal oldalon)

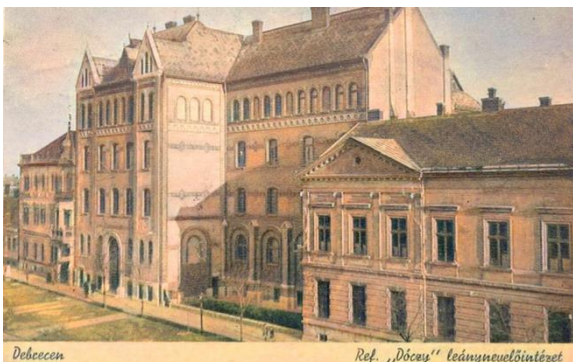
A karrierjét az Operaház jelmeztervezőjeként megkezdő fiatal nő az 1930-as évekre Pántlika néven saját divatszalonot vezetett – munkáit országvilág egyaránt csodálta. Mindeközben pedig a film világában is kalandozott – *Fény és árnyék* címmel rendezett saját mozgóképet. Kisebb szerencsével (amiben úgy tűnhet, nem szenvedett hiányt) magyaros, ámde kornak megfelelő ruháival akár világhírűvé is válhatott volna, ha a viharos évszázad nem sújt le újabb villámával, a második világháborúval. Divattervező ugyan nem maradhatott, de a vészkorszak nem vetett véget szolgálatának: második férjével, Zsindely Ferencsel (a Horthy-korszak kultuszminisztere) közös istenhegyi otthonukban

Az Istenhegyi úti ház

Budapest ostroma alatt hetvenkét üldözöttnek (többek között menekülteknek, zsidóknak és illegálisan tevékenykedő kommunistáknak) adtak menedéket. Villájukat a Vöröskereszt védelme alá helyezték, és bár számos lövedék eltalálta a házat, abban mindenki élve maradt. Ravasz László kérésére a Református Nőszövetség élén még a háború alatt is folytatta munkáját, amely, bár nem egészen hivatalosan, de a szocializmuson is átívelt. Bár otthonából kitelepítették, és anyagi, társadalmi helyzete 180 fokos fordulatot vett, mégsem érezte magát soha szegénynek. Férjével Balatonlellére költöztették őket, ahol nyaranta nincstelen gyermekeknek vakációt szerveztek, önmaguk is nincstelen lévén. (Nyugdíjukat megvonták tőlük, megélhetésüket jóakarók biztosították) Zsindely Ferenc halála után (1963) nem sokkal Klárának is költöznie kellett, és az ostrom alatt bújtatott Apró Antal (ekkor miniszterelnök-helyettes) feleségének segítségével ismét Budapesten, egy lakótelepi lakásban élhetett. Később minden átélt pillanatot anyagokon, ruhákon keresztül elevenített fel, ezek segítségével írta meg többszáz oldalas visszaemlékezéseit, amelyeknek címe: *Rongyok*. Élete első és legfogékonyabb időszaka befolyással volt minden napjára haláláig – lássuk hogyan!

Debreceni református nagypolgári családba, Tüdős János és Kálmánchey Irén gyermekeként, 1895-ben jött világra Tüdős Klára. Ugyan a híres reformátorral, Kálmáncsehi Sánta Mártonnal (ő volt a kálvinizmus egyik első, nagy jelentőségű képviselője Magyarországon) nem csak névrokonok, őt azonban gyermekként a történelmi családi múlt nem nagyon érdekelte, sokkal szívesebben kutakodott a család szekrényeinek mélyében színes ruhák és kacatok után, amelyeket felhasználva már ekkor megkezdte tervezői "munkásságát". Barátainak ő biztosította a játékdélutánok házilag gyártott jelmezeit, később visszaemlékezéseiben az Operaház első női jelmeztervezőjeként végzett munkájára ezért utal így: "Nem *dolgoztam!* *Játszottam!*"

Dóczy Gedeon Leánynevelő Intézet

Az elengedhetetlen mérföldkő egy debreceni református polgárlány életében ebben az időszakban nem is lehetett volna más, mint a nagyhírű Dóczy Gedeon Református Leányiskola. Lévén nagyapja, Tüdős János, a Debreceni Református Kollégium

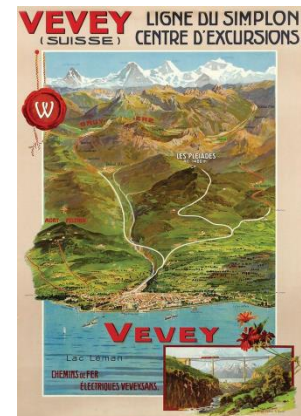
igazgatója – akiről Móricz a *Légy jó mindhalálig*ban szereplőt mintázott –, Tüdős Klára nem is képzelhetett el más sorsot önmagának. Ez a rokoni kapcsolat azonban magasra helyezte a lécet Klára tanulmányaiban – így kapta sokszor meg tanáraitól, hogy *“Tüdőstől jobbat vártam”*. A származásából eredő nagy elvárások ellenére saját bevallása szerint a tanulás idejét inkább olvasásra cserélte – innen hatalmas műveltsége. *„Hittem nekik. Szülőknek nem. Iskolának nem. A templom szóba sem merült, de a könyveknek vakon.”* Apja könyveit csak úgy falta. Flaubert-től kezdve Balzacot át Dosztojevszkijig minden megfordult kezei között, történelem- és irodalomtanárai nagy örömére. Mint minden leányiskolában akkoriban, itt is művelt családnyák nevelésén volt a hangsúly, így Tüdős Klára ezzel ellentétes művészi elképzeléseivel mondhatni kilógott a sorból. Őt ugyanis ebben az időben egyetlen cél foglalkoztatta: a tánc. A felnőttkorára is oly jellemző cselekvési vágy. Az ifjú Klára még futball klubot is alapított társaival, amit ezután sajnos tanárai betiltottak. (Pedig a század elején a sport még közel sem volt olyan elterjedt, mint manapság.)

A szüntelenül művészetről fantáziáló kislány személyiségének azonban ennek ellenére fontos alapot adott az iskola: *“Az egyensúlyom, a lelkem békessége itt e falak között, az iskolában kapott fundamentumot, s itt gyújtották meg bennem azt a lángocskát is, aminek a neve: ambíció.”*

Vevey

Ezután került Klára a svájci Riant Port (magyarra fordítva Nevető Kikötő) intézetbe, ennek a lehetőségét természetesen a család anyagi

háttere adta. (Ez akkoriban nem is lehetett volna másképp.) Klára bevallása szerint édesapjának 3000 korona tandíjat kellett fizetnie, amely egy bíró éves fizetésének felelt meg akkoriban. Még az arisztokráciából is csak a legelőkelőbbek engedhették meg maguknak az ilyen svájci magánintézeteket. A francia nyelv elsajátításán kívül teniszezésre is meglehetősen sok időt szánt, és a helvét tavasz – bevallása szerint – talán a legszebb élménye maradt. A Genfi-

tó partján (Vevey településen) festői környezetben eltöltött pár év olyan kapcsolatokat adott neki, amelyeket egy életen át ápolt.

Svájc után a kalandor nem állt meg, útja Angliába vezette. Egy családnál élt, tanulta a nyelvet. Eközben megismerte az ottani élet színvonalát, a kultúrát. – *“Sok mindent megtanultam az angoloktól, s nemcsak a nyelvüket. Mindenekelőtt és mindenekfelett az önfegyelmet, azt a híres self-controlt. [...] Szóval fegyelmezni magam és nyitva tartani a szemem”* – írja visszatekintve az ott eltöltött időre. Az ámulatba ejtett 18 évest minden újdonságként érte, s minden őt érő hatást fokozottan élt meg. Nem csoda, hogy az angol szemlélet egész életét befolyásolta. Itt tekintette meg először a Jerome Klapka Jerome *Passing of the third floor back* című darabját, amelyet *Valaki járt itt* címen később ő fordított le először magyar nyelvre.

Otthon persze az “angol ladynek” (ezt a nevet kapta az otthoniaktól) vissza kellett szoknia régi életéhez, ám kezdetét vette az első világháború. Klárának egy barátnőjével együtt lehetősége adódott segíteni, Galíciában dolgozott ápolónőként, de természetéből adódóan ez rövidesen véget ért. Ugyanebben az évben került édesapja szanatóriumba, ez természetesen lelki és anyagi gondokat okozott az akkorra egyébként is elszegényedett családnak.

A fiatal nő az 1910-es évek második felét hasonlóan töltötte egy mai budapesti azonos korú diákhöz: együtt lakott két barátnőjével, miközben az Iparművészeti Iskola padjait koptatta. A Főiskola jogelődje, az Országos Magyar Királyi Mintarajztanoda és Országos Magyar Királyi Mintarajztanoda biztosított először nőknek államilag felsőfokú oktatást Magyarországon. Itt, habár nemekre szétválasztva, de már 10 évvel 1895 előtt folyt nők számára is oktatás. Ebben az évben született meg ugyanis Ferenc József rendelete, amely szerint a nők már kérelmezheték a jelentkezést az egyetemek többségére, a műszaki egyetemeket kizárva. Ekkorra a Tüdős család már elszegényedett, és a tandíjat, amit régen apja finanszírozott volna, ezúttal a Debreceni Első Takarékpénztár

ösztöndíja állta. Az anyagi biztonságot pedig önmagának biztosította: régi, rossz állapotú ruhadarabokat újíttott fel és batikolt, amelyeket azután eladott.

1920-ban egy fiatal, nagypolgári származású nő életében azonban közel sem volt elfogadott a művészeti karrier. Tüdős Klára családja joggal féltette őt, és próbált álmainak határt szabni. Szunyogh Rudolfal (debreceni huszárezredes) ebben az évben házasodtak össze, főként a család nyomására. Később ő is belátta, akkor ez nem lehetett volna másképp, a biztonságot csak így érhetette el. A pár Erdélybe költözött a Szunyogh-birtokra, de a rövidesen megkötött trianoni békeszerződés hatására kialakult helyzet újabb költözésre kényszerítette a családot, amely ekkor már három tagból állt.

Ez tehát minden, ami Tüdős Klárát a nagyvilági élethez vezette. Személyiségének köszönheti azonban, hogy nemcsak egy letúnt világ legfelső rétegében állta meg helyét: volt az elit része, volt nincstelen, de amit az élet neki adott, azt tárt karokkal, önzetlen szeretettel fogadta.

A sör filozófiája

A sör filozófiája előzményei

Két hónapja osztálytársammal, Lánchidi Leóval eldöntöttük, hogy indulunk a Pázmány Péter Katolikus Egyetem ún. Bölcsész versenyén. Az első fordulóban még választhattunk filozófia, irodalom és egyéb területek között, amelyekhez különböző feladatok tartoztak. Mi Leóval, aki a filozófia OKTV-n remekelt, a filozófiát választottuk. Feladatunk az volt, hogy Hamvas Bélának *A bor filozófiája* című esszéje nyomán fejlesszük ki egy másik élelmiszer filozófiáját. A sör mellett döntöttünk, az ital mellett, amelyet felelősséggel kell fogyasztani, és amely oly organikusan és állati módon kapcsolódik a fogyasztó szervezetéhez, mint annak testnedvei. Mi a sörre nem mint holmi tudatmódosító szerre, hanem mint a népi ájtatosságok egyik eszközére, Isten dicsőítésének nemes formájára tekintettünk. Természetesen egyik diáktársunknak sem javasoljuk a mértéktelen és felelőtlen alkoholfogyasztást, sőt, megemlítenénk, hogy Nyugat-Európában egészen kiváló alkoholmentes sörök léteznek, amelyek elvéve Magyarországon is kaphatók. Tanulmányunk témája miatt annak elolvasását nyilvánvalóan nem ajánljuk a fiatalabb diáktársaknak.

Kiss Levente

A sör filozófiája

Kiss Levente (11. a) és Lánchidi Leó (11. a)

Lánchidi Leó: Prológus az arany nedűről

Az egyetlen, ami ab ovo adott, az az ember. Mindeneknek mértéke az ember (homomensura). Persze az is igaz, hogy mindaz, ami az ember számára feltárulhat (doxa) sem fedheti teljes mértékben az Igazságot (alétheia), ami a létezőre vonatkozó tanítás. Annak ellenére, hogy a doxa nem képes megismerni a létezőt, kijelenthetjük, hogy emberi felfogás nélkül semmi sem létezne, ha úgy tetszik, minden nemlétező lenne – amely állapot természetesen paradox. Mindannak, amit az ember önnön eszköztára segítségével (érzék, ész, tudat, lélek...) beláthat, nem lenne értelme, ha a megosztás és társas lét hiányát szenvedné. Az ember tehát csakis egy másik emberrel vett relációjában válhat igazán emberré. Ha ehhez a viszonyhoz – ami, feltételezzük, hogy elsősorban a kommunikáció útján valósul meg – nem társulna sör, az azt jelentené, hogy csupán emberi mivoltukból adódóan kötelességtudatból, az igaz érzelmeket mellőzve társalognának, semmi másért, minthogy kijelenthessék, ők valóban emberek. A sör az őszinte kapcsolatok itala.

Tévhit, miszerint a sör jellegénél fogva hideg – és itt nem arról a tényről van szó, hogy a sör, legyen az bármilyen, csakis hűtve jó. A sör e besorolás fölött áll, se nem meleg, se nem hideg. A sör lényegére vonatkozó attribútuma színében, mintsem hőfokában rejlik. Míg a borra vagy olajra vagy tejre működhet az előzőekben taglalt felosztás, addig az a sörnél nem működik. A sör a többi ősfolyadékhoz való relációjában azoktól színében és formájában is jelentősen eltér. A formát a sör esetében elsősorban a többi primordiális fluidumtól vett szénsavtartalma miatti jelentős eltérés miatt fontos hangsúlyozni. Egy ital formáját annak szénsavtartalma határozza meg, aki ezt – naivitása miatt, vagy egyéb okból kifolyólag – nem látja be, tévúton jár.

Ugyanakkor szólni kell azokról is, akik a pusztá elaljasodás eszközeként tekintenek az aranykorból ránk maradt nedűre, köznapi nevén a sörre. Egy minden emberre kiterjedő belső erkölcsi parancs (imperativus) az arany nektár (aureum nectar) iránti megingathatatlan tiszteletet diktálja, aki ezt nem ismeri el, vagy – rosszabbik esetben – túlzott enthusiasmmussal fogadja, és a züllés útjára lép, elveszettnek tekinthető. E két viselkedés természetesen archetipikus, és minden valamirevaló ember kötelessége e két hamis doktrína minden prófétáját örülnék tekinteni.

A sörrel kapcsolatban a legnagyobb vétek: a szimplifikáció. A sör nem szimplán egy ital. A sör, mint azt már az ókori Egyiptomban is felismerték, mind éték, mind ital. Ők – amit mára talán már mindenki elfelejtett – tudták még, hogy miért is folyékony kenyér a manapság csak szeszes italnak csúfolt isteni folyadék. E kettős szerepe a *folyékony kenyér*nek metaforikus, mivel jelentése egzakt helyett absztrakt. Egzakt minden, ami konkrét. Ilyen a bor, a pipa, a víz, a hokedli... Absztrakt az, ami nem konkrét, tehát nem lehet egyértelműen hozzárendelni egy dologhoz egy képzetet. A vizet mint lényegében megragadott létezőt nem tudom másképp elgondolni, csakis mint víz, ahogy azt maga a szó is implikálja. Ezzel szemben a sör esetében ezt nem tehetem meg a szó jelentésének kettőssége miatt. Valaki számára éték, valaki számára szomjoltó, a kettő egyszerre intelligibilis világunkban teoretikusan nem lehet, és mégis, a sör egyszerre mindkettő. Ez a sör misztikája.

Sört inni csakis ünnepi alkalomkor lehet, mivel maga a sörivás is ünnepnek számít. A mai ember számára a sörivás ünneplést kell, hogy jelentsen. Pontosan erre van szüksége korunk polgárának, örülni a kis dolognak, örülni a sörivásnak. Az ünnep ima. „Ujjongjatok az Úr előtt az egész földön!” A sörivás aktusával Isten nevét dicséri hívő és hitetlen.

A sör társasági szesz, mondhatjuk azt is, hogy a gyülekezeté. Jóérzésű ember nem iszik sört magányában. Azzal vétkezne embertársai ellen – kiváltképp az ellen, akivel megihatta volna sörét. Aki a sört nem szereti, az az életet sem szeretheti, és ez a jelenség korunk tendenciáit elnézve virulens.

Éretté válni csakis beavatás (initiatio) útján válhat az ember. A beavatást viszont egyáltalán nem kell, sőt nem szabad bármiféle misztikus szertartáshoz kötni, mivel a nyugati – ha úgy tetszik, fausti – ember számára a tradicionális

értelemben vett spirituális beavatás teljesen haszontalan. Ebben tévedett többek között Guenon is. Ha ezt belátjuk, ami elengedhetetlen megközelítésem helyes értelmezését illetően, akkor a beavatás – melynek, mint minden esetben, célja az emberi lényt valamiféle kapcsolatba hozni az individualitásán túlival –, mely az egyént éretté kívánná transzformálni, az európai ember számára egyetlen rítusszurrogátum segítségével történhet meg. Ez a rítusszurrogátum pedig nem más, mint a sörivás.

Kiss Levente: Az isteni ital

Semmilyen észszerű magyarázat nem kínálkozik arra, hogy a nők egy jelentős része nem szereti a sört. Abban az esetben, ha ennek az oka társadalmi konstrukcióból ered, vagyis tudniillik a sör férfias ital, akkor azzal a javaslattal vagyok kénytelen élni, hogy rendezzük át szociális berendezkedésünket. A sör mindenkié, és fogyasztása miatt senkit a közösségből kirekeszteni nem szabad. Ott dől el egy férfi férfias volta, hogy benne szexuális ingert kelt-e, ha egy nőt sört inni lát. Azokat a félresikerülteket, akik ilyen helyzetben nem lendülnek csábítási akcióba, férfinak nem nevezhetjük.

Azért mondom azt, hogy a sör mindenkié, mert a valóság nem hatalmaz fel a sörről mint olyanról beszélni, mikor ennek az italnak végtelen variációja lehetséges és érhető el. Valóban, a sört egyetlen italfélének tekinteni olyan, mintha az emberekről általában beszélénk, mint valamely állati fajról. Például: a születési súly három és fél kilogramm, az ivarérettséget 14 éves korában éri el, a kifejlett egyed testmagassága 1,65 méter. Teljesen világos: ahogyan minden ember eltér egymástól, a sörök is különbözőek, és amint egyes emberekért kezünket tűzbe tenni volnánk hajlandóak, és másokat legszívesebben arcul csapnánk, ugyanígy némely sörtől öklendezni kezdünk, és más söröket a legszebb ünnepek koronájaként kortyolgatunk.

Az, hogy ki milyen sört kedvel, nem pusztán sokat, hanem mindent elárul az illetőről, azonban csak kevesek rendelkeznek olyan mértékű tapasztalattal, amely lehetővé teszi ennek az emberismereti gyakorlatban való alkalmazását. Az ok egyszerű, és ezen a ponton kénytelenek vagyunk megfogalmazni egy axiómát: nincs két hasonló sör. Ugyan igaz, hogy minden egyes recept a Szentlélek sugalmazására készül, és ez a sugalmazás mintegy sugárként köti össze a nedűt Istennel, de mindig máshogy: az a bizonyos sugár néha egyenes, néha cérnavékony, és néha össze van gabalyodva. Egyetlen dologban lehetünk csupán biztosak: a sör és az Isten közötti kapcsolat sosem ugyanolyan.

Az emberi DNS bázisokból áll, amelyeknek hármas kombinációi kódolják aminosavainkat és így fehérjéinket is. Ezen bázisok száma négy. Természetesen nem véletlen, hogy a sörnek is négy összetevője van: maláta, élesztő, víz és komló. Mivel kulcsfontosságú látnunk a természet mély összefüggéseit, táblázatba kell rendeznünk ezeket az információkat:

GUANIN	KOMLÓ
CITIZIN	MALÁTA
TIMIN	ÉLESZTŐ
ADENIN	VÍZ

A timin és az adenin között csak kettős hidrogénkötés jön létre, míg a citozin és a guanin egymással háromszorosan kapcsolódik, így a már kicukrosodott maláta és a komló felel az ízért, az élesztő és a víz pedig kémiailag határozza meg a sör alkoholtartalmát és iható jellegét.

Azért volt fontos ez a biokémiai kitekintés, hogy megértsük a sör primordiális voltát. Ahogy ez a négy bázis képes felépíteni egy egész élő szervezetet pusztán variációinak sokféle voltából, úgy a sör is rendelkezik a képességgel: konstruálni egy másodlagos kapcsolatot Istennel. Nem elég templomba járni, beszélgetni a lelki vezetőnkkel, gyónni és áldozni – imádkozni is kell. Úgy tartja a mondás, hogy aki énekel, az kétszer imádkozik. Én azt mondom: aki sört iszik, az százszor imádkozik, legyen bár pogány vagy keresztény.

A sör primordiális voltára számos bizonyítékunk van, főleg Egyiptomból. Állítólag a gízai piramis építőinek napi fejadagja négy liter sörszerű lé volt. Az egyiptomi teremtésmítoszban pedig a sör mentette meg az embereket: Hathor istennő el akarta törölni fajunkat a föld színéről, ám Ré vörös színű sörrel árasztatta el a tájat. Hathor megkóstolta a folyadékot, berúgott, és azt hitte, hogy nem sör, hanem vér öntötte el a mezőket, tehát minden ember elpusztult. Vagyis az ősi egyiptomiak szerint a sörnek köszönhetjük, hogy az emberiség fennmaradt.

Négyféle bázis és a természet legkülönbözőbb csodái. Négy alapanyag és a sörök végtelen variációja. Ki kell mondanunk tehát, hogy gyanúsan nagy a hasonlóság az Isten által teremtett élet és a sör alapanyagai között, sőt, nem tarthatjuk túlzásnak kijelenteni, hogy a sörfőzés Isten teremtő műveletének emberi megvalósítása: négy alapanyagból létrehozni egy új világot, a sör világát.

Hogyha a sörről beszélünk, javaslom, hogy csak a legvégső esetben állítsunk fel kategóriákat, például, amikor esszét írunk erről az italról. Leszögezem, hogy kétféle sör van: az egyik a sátán hónaljmirigyének váladéka, a másik pedig Isten lehullott örömkönnye. Mivel mindkettő hozzáférhető a szegényebbek számára is, kimondhatjuk, hogy minden sörfogyasztó szabad akaratából dönti el, milyen palackot emel le a polcra. Itt is tetten kell érnünk a vallási párhuzamot: ahogy az ember önnön cselekedeteivel választhat menny és

pokol között, úgy választhat gonosz és jó sör között. Szándékosan használjuk a „rossz” kifejezés helyett a „gonosz”-t. Bizony, a legalsó bugyorban volna a helye a rossz sörök forgalmazóinak, és most kizárólag azért használunk feltételes módot, mert Dante korában ezekről még szó sem volt. Senkinek eszébe sem jutott rossz sört főzni, hiszen az akkoriak még nem tudták, hogy egyes emberek igenis vágyakoznak a kárhuzatosan ihatatlan sörök után. Ma a gonosz sörök uralják e világ kocsmaíit és közértjeit. Az emberek egy el nem hanyagolhatóan jelentős csoportja – számunkra érthetetlen okokból – hajlik arra, ami rossz, keresi azt, ami beszennyezi a lelket, legyen bár minden ösztönük ellenére. A gonosz sörökről nem vagyunk hajlandóak több szót írni, mert amikor rájuk gondolunk, elménket elhomályosítja a düh, és a lélek legott visszaretten.

Ha a sör beszélni tudna, Faust végső monológja zengene a korsó habtól elhomályosult falai között: „*Es kann die Spur von meinen Erdetagen nicht in Äonen untergeh'n!*” A sör – bár egyszeri élmény – örökké megmarad szájunkban, ma is érezzük ízét. Csak az emlékezetes sörök jók, így a mellékes sörök szükségszerűen gonoszak. Nincs az a parti, kocsmázás, tor vagy esküvő, amelynek emlékei közt elveszhet az igazában jó sör ízének nyoma. Számos baráti összejövetel során ittunk sört, de azon beszélgetésekből, amelyek során a sör jó volt, elmémben csak a pillanat maradt meg, mikor Isten örömkönnye – ti. a jó sör – szénsavával torkunkba mart.

Egyszer sírtam sörtől. Nem az alkohol idegrendszerre tett hatása facsart ki belőlem könnyeket, hanem az az íz és az a pillanat, amely ugyan egyszeri volt, mégis magában hordta azt, ami nem múlik el. Olyan volt, mint az elsőáldozás. Az elmúlt szerelem, a honvágy, a magány, a téboly és a kétség – mindez közel sincs ahhoz a fájó hiányhoz, melyet az a bizonyos sör hagyott bennem. Egy északnyugat-németországi helyi főzde készítette, színe vörösbarna volt, mint az éppen megalvadó véré, a habja a déli tengerek tajtékját juttatta eszembe, és szúrta ajkamat, mint halálos ágyán nagypapám borostája, amikor utolszor arcon csókoltam őt. Megőriztem a palackját, és a kétségbeesés óráiban még mainapság is azt szorongatom, miközben *A merengőhöz* bölcs sorai vigasztalják szívemet.

Parenzana bicikliút

Külföld? Biciklizés?

Ezt neked is ajánljuk!

A Parenzana bicikliút egy régi vasútvonal mentén visz végig Horvátországon, Szlovénián és Olaszországon keresztül. A régi vasútvonalon gőzösök szállították az utasokat Triesztből a horvátországi Porec városáig. A régi sínek helyén ma gyönyörű

kerékpáros útvonal van kiépítve, alagutakon és régi viaduktokon át lehet megtenni a 123 kilométeres távolságot. A kerékpártúrák egyik pontból egy másikba vezetnek, ami azt jelenti, hogy útközben nincs visszafordulási lehetőség. **Taczman Kinga** és a családja augusztusban tették meg a Parenzana bicikliutat három nap alatt, erről készítettem vele egy rövid interjút.

Miért éppen a Parenzana? Hogy indultatok el?

Ez jó kérdés, mert igazából teljesen spontán ötlet volt. Eredetileg Ausztriába mentünk volna, viszont a rossz időjárás miatt szüleim úgy döntöttek, hogy halasszuk el azt az utazást máskorra. A Parenzana előtt sok kutatásra és informálódásra volt szükség, a szálláshelyeket és a napi útvonalakat terveztük meg előre. Az utat Koperben, egy szlovén kikötővárosban kezdtük, ahová autóval utaztunk Budapestről. Onnan – szintén autóval – Muggiába mentünk,

ott kezdtük biciklivel a túrát. Kempingekben aludtunk, ahová csak aznap tudtunk bejelentkezni – ezeket megnéztük előre, hogy tisztában legyünk a fontosabb tudnivalókkal. A terv napi 30 km megtétele volt, amit így visszagondolva sokallok, mivel nem igazán maradt idő városnézésre. Emiatt jött viszont még indulás előtt az ötlet, hogy a négy tesó készüljön fel egy-egy városból, úgymond tartson kiselőadást.

Én egy Grožnjan nevű horvát faluról szedtem össze pár érdekességet. Amit fontos róla tudni, hogy 1945 után elnéptelenedett, majd 20 évvel később egy horvát festő és egy művészekből álló csoport felfedezte magának az omladozó kis középkori városkát. Képzőművészeti stúdiókat alakítottak ki, és kezdték élettellel megtölteni Grožnjant. 1969-ben egy fiatal zenészekből álló nemzetközi szervezet nyári zeneművészeti táborot rendezett a városban. Azóta minden augusztusban felcsendülnek a hangszerek a községben. Grožnjan a toszkán kisvárosokhoz hasonlóan dombtetőre épült, de más pontokon is felfedezhetünk hasonlóságokat Itáliával: a többségében olasz lakosság évszázadok óta éli úgy az életét, úgy rendezzi a környezetét, mint a megszokott toszkánaiak. Ez az ódon, középkori falu, bájos terei, a városfalakról nyíló parádés kilátása, számtalan képzőművészeti galériája, stúdiói, zenei fesztiváljai ellenére nem sok turista számára ismert. Mindenképpen megéri ide is ellátogatni, mi legalábbabb két órát sétálgattunk a kacskaringós sikátorokban. Nagyon hangulatos falu.

Hogyan telt egy napotok?

A reggeleink sátorösszezsukással és pakolással kezdődtek. Bicikliztünk, várost néztünk és fürödtünk a tengerben. Nagyon jó időnk volt szerencsére, nem volt túl meleg, ami miatt sokszor meg kellett volna állnunk. A túrázókat sárga táblák vezetnek végig, hasonlóan az El Caminóhoz, így könnyen tudtunk tájékozódni.

Nem főztünk a kempingekben, napi kététkezésnyi ételt, szendvicseket és gyümölcsöt vittünk csak magunkkal, mert igyekeztünk a vacsorát meleg étellel megoldani. Oldalsó biciklistáskában vittük minden cuccunkat – pár gyorsan száradó ruha,

sátor, polifoam, hálósák –, mert ez sokkal praktikusabb volt, mint a hátizsákok. Hatunknak három sátorral készültünk, amiket a második nap kivételével használni is tudtunk. Személyes mélypontom a második nap vége volt. Elég későn értünk a kempingbe, és csak akkor kezdtünk el keresgélni valamiféle étterem után. Nyilván nem találtunk, ezért zacskós leves volt aznap a vacsora. Sajnos a kemping sem volt valami jól felszerelt, nem volt meleg víz, ami egy fárasztó nap után dühítő tud lenni, valamint már csak lakóautó-helyet tudtak számunkra biztosítani két sátorral, ami viszont elég kényelmetlen volt. Szóval minden összejött, de ennek ellenére a harmadik napunk nagyon jól telt.

Apukám és bátyám mentek vissza komppal az autóért, miután megérkeztünk Poredge-be.

Viszont ezzel nem ért véget számunkra a túra, még elmentünk három napra a Júlia-Alpokba kirándulni. Fantasztikusan éreztem magam ott is, elképesztő a látvány ami elénk tárul. Ott már nem vándoroltunk, ugyanabban a kempingben aludtunk végig. Ami legjobban megmaradt, az az Isonzo folyó volt, ami mellett egy múzeum is található a történelmi vonatkozás miatt. Nagyon szép színe van, viszont elég hideg volt, emiatt sajnos nem fürödtünk benne.

Mennyire volt megterhelő az út?

A talaj nagyon változatos volt, a Parenzana útvonala tartalmaz emelkedőket is, de ezek nem meredek, hiszen a korabeli vonatok sem tudtak volna

felkapaszkodni meredek vasútvonalakon. Ennek ellenére az útvonal érint olyan településeket, amelyek az Isztriai-félsziget dombosabb belsejében fekszenek. Az útvonal harmada aszfalt borítású, míg a maradék kétharmada széles, murvás út. Fontos, hogy vékonyabb gumival felszerelt kerékpárok nem alkalmasak a Parenzana végigjárására! Egy-egy rövid szakaszt közutakon kellett megtennünk, de az útvonal legnagyobb része autóforgalomtól elzárt, kerékpárosok számára kijelölt út

volt. Sok helyen érintettük a tengerpartot, ami alkalmat adott egy-két óras pihenőre fürdéssel.

Kiknek ajánlanád ezt a túrát a tapasztalataid alapján?

Ez egy nehezebb túra, így sportos életmódot követőknek ajánlom, mivel vannak megterhelő útszakaszok. A túrák teljesítéséhez kerékpáros tapasztalat szükséges. Fontos, hogy a résztvevők egyben tudjanak teljesíteni 30 kilométert. Inkább családoknak vagy összeszokott kisebb baráti társaságoknak jó időtöltés, de mindenképpen szükséges a logisztikát előre megtervezni.

Remélem kedvet kaptatok, ha csak egy rövidebb biciklizésre is!

Hausenblasz Gréta

DIÁKSZERZŐK MŰVEIBŐL 2.

Hallgass

– Írj nekem a csendről! Ha valóban akkora költő vagy, halld ki a mondanivalómból, ami a szóközökben van, s írd le nekem. Mert én pont azt nem tudom szavakba önteni, s emiatt nincs is okom beszélni. S elvégre te írsz, ez a munkád, akkor írd meg ezt, te nagyokos!

– Ennek semmi értelme – szólt a költő

– Hát pont ez az – csendben ballagtak tovább

(N. N.)

Fehér

Tükörképem ordít velem szemben, püföl, üt, vágja mozdulatlan testem. Vérző csonk kezem helyén körülöttem parázslík még az ágy, s füstölög az íztelen dohány.

Csillagos ég határát kutatja szemed, nézi, nézi s nem leli mélykék mezsgyéjét, melletted levetett ruhák, gyros, plüssjáték. Csendesen lépsz a szobába, nehogy felkeltsd magadat, aztán odakuporodsz közénk, érzem tested melegét.

Villanyt kapsz, sötét marad, olvasol.

Felkelek. Testünk marad. Csupán két árny, s együtt lépünk a világos lépcsőházon át, hol fehér a fény és csönd van. Házunk előtti átjáró. Átjáró házunk zsvivájából a világ zajába. Közte az üres csend része. Ami fehér.

(N. N.)

KNO₃

Fülsiketítően szeli rekedt hangom az éjszakát. Egyedül vagyok a lakásban, testem épp hogy az ágy felett lebeg pár centivel, noha szemmel észrevenni nem lehet. Felolvasóestét tartok a plüssöknek, legfőképp tükörképemnek. Magammal szemben ülök, s csak olvasom ömlesztett jegyzeteimet, mint mikor fűzetfotókból guberászom ki, miből is írunk aznap dolgozatot. Mit kellett volna megtanulnom mára? Mit kellene tudnom? Látod, ezt pont nem tudom, de

esküszöm, hogy mást igenis tudok. Még nem tudom pontosan mit, de tudom, hogy tudok valami sokkal fontosabbat, valami nagyobbat, lényegesebbet, mint hogy a kálium-nitrát oldódása endoterm és hogy fontosak a tengerpartok.

(N. N.)

Odabent

Beálltam a zuhany alá. Meztelen testemen végigcsurgott a víz. Hátamat a hideg csempének nyomtam, behunytam a szemem, s álltam. Vékony papírszerű bőröm elfoszlott rajtam, véreztem, égetett a forró víz. Éreztem minden cseppet, ahogy megérint, s ahogy tépi, veri összeroskadt testem. Mosta, mosta róla a koszt, a nap porát, a reggel felkent szempillaspirált. A mosolyt, színeket. Víz alatt dörzsöltem a személytelen személyiséget, mely napközben mégiscsak ráragad az emberre valahogy. A végén: maradtam én.

(N. N.)

Omlásveszély

Most jött el az a pont
Amikor a szívfacsarásból elegendem volt
Szeretnék teljesen boldog lenni, a szívemben mindent a helyére tenni, de nem tudok megbékélni, és teljes mértékben hinni.

Nehezen megy a megfelelés, mert a siker mindig másfele néz,
engem kihagyva, átugorva szárnyal olyanok felé, akik meg vannak áldva szárnyal.

Csillognak, repülnek, a szemem elől eltűnnek,
a földről szépek, fényesek, engem hívnak, remélnek, hogy közöttük én is
meglelem az értéket és a folytatást, a megrögzött eszme fényárát.
Megszállottnak könnyű lenni, mindig egy célnak kell megfelelni,
szemed előtt egy dolog lebeg, szívedben csak egy óra ketyeg, bekebelezed,
beszívod a tökélyt, terved készen, megvalósítani a törvényt.
Baj van, ha a szenvedély megállít és felél, hátadra csap, hogy most legyél
legény,
mindaz, ami meg volt fogva, ott volt a markodba szorítva,
megrendül, mert kezdesz érezni, az álmovilágból feleszmélni.

Valóságnak nyoma sincsen, másik világ, másik érdem, mások fontosak, mások élnek,
helyed sincsen, csakis lényed.
Átcsöppenni innen oda, onnan ide, ide-oda, össze-vissza, nyugtod viszont sose tiszta.

Mi az, hogy tökéletesnek lenni? Van egyáltalán olyan?
Ki az, aki irányít? Vezetni könnyű magabiztosan?
Rendezni, takarítani, pakolni kell, mert magadban a vég így dől el,
te vagy az, aki megmondja, aki a legvégén önmaga pokla.
Összeszedni, megfürdetni, megrakni, lefacsnar, megállni nincs idő, mert késznek kell lennie, mielőtt a fal leomlik, és az elméjébe az összes mocsok beáramlik.

Mit is kell felfedeznem? Magam előtt leszögezmem?
Nem kell mindenben jónak lenni, elég ha csak megpróbálsz tökéletes lenni?
Nem tűnik helyesnek, a fogalomtár viszont üresedést jelez,
új szónak ad helyet, beillesztjük a siker elemet!
Nem működik, error, hibaüzenet, valami villog, valami sivít, valami cserreg,
berreg, kattog, ketyeg, remeg
Tünetek, mint egy szenvedélybetegnek...
Mintha a gondolatok egymásban az ellenséget látva, egymással a szemben levő utat választva, futnának, várva az ütközést, a nagy robajt, a szenvedést
Közel a feketeség, beleremeg még ma az ég, mindenkiben a pánik táncol,
szemük fénye még pislákol,
Mindenki várja a segílyt,
pedig a tábla kint: „Vigyázat, omlásveszély!”

Narancsik Sára Katalin (12.a)

AJÁNLÓK

Színház

Erdélyi Mihály: Vedd le a kalapod a honvéd előtt...

Előadja:

A Színház- és Filmművészeti egyetem IV. éves prózai színművész osztálya

Osztályvezető tanárok: Hegedűs D. Géza - ifj. Vidnyánszky Attila

Rendező: Bezerédi Zoltán

Na, ez az igazi dalos, nótás, gyöngyvirágos honvédparádé. A prózai diákok az operettjátszás területére merészkedtek, amikor is színre vitték az 1942-ben bemutatott háborús propaganda-operett. A hallgatóknak sikerült tolmácsolni a művet a maga összes bugyutaságával, a szöveg önként fordult önnön tragikomikus paródiájába. A táncok, a színpadi mozgás is lenyűgöző volt, és az élőzene is színesebbé tette az előadás hangulatát. Ezen segít a néhol Örkény-féle groteszk rendezői látásmód.

Szép Tivadar, a már-már túljátszottan nevetséges magyar katona és osztaga narrációjában jut el hozzánk a történet minden bajával és bújával. A háború jellemzői megmutatkoznak a nagyvárosban, faluban, Magyarországon és Ukrajnában is. A végére eltűnik az előadó önreflexiója, a befogadó magára marad, hogy a színpadi álmvilágot a történeti valóságról szóló ismereteivel korigálja. Ha jót akarsz nevetni egy szórakoztató, egyben tragikus paródián, ne hagyd ki ezt az előadást!

fotók: Kuttner Ádám

Charlie Chaplin: Nagyvárosi Fények

Előadja: a Játékszín társulata

Rendező: Szente Vajk

Szente Vajk egy unikális, néma előadást álmodott színpadra – legalább annyira merészen, mint maga Chaplin, aki már a hangosfilmek időszakában forgatta le nagy sikerű némafilmjét. Fekete-fehér látványvilág, zenére kidolgozott mozgássorok és a némafilmek stílusát idéző színészi játék jellemzi az előadást. A Chaplin korabeli színjátszás eszközeit alkotják újra a színészek, mégis egy kis változást adva ennek az izgalmas, néma történetmesélésnek. Az előadás középpontjában a már-már fárasztó humor és a másokról való gondoskodás fontossága áll.

A cselekmény fókuszában egy csavargó áll, aki magányosan tölti napjait a nagyvárosban. Egy nap viszont rámosolyog a szerencse: beleszeret egy vak virágáruslányba, ráadásul megmenti egy milliomos életét, aki ettől fogva barátjának tekinti. A bökkenő az, hogy a gazdag mecénás csak akkor ismeri meg, ha részeg, és ebből sok-sok galiba származik. A Csavargó a gazdag pártfogójától kapott pénzből meggyógyíttatja a lányt, ő maga viszont börtönbe kerül...

Ha tudni szeretnéd, milyen utakon visz végig a Csavargó szerencsétlenkedése, és hogyan fejeződik be a történet, látogass el erre a szokatlan előadásmódú színdarabra!

fotók: Játékszín

Cseh Tamás–Bereményi Géza: Frontátvonulás

Előadja a Színház- és Filmművészeti egyetem V. éves zenés színművész osztálya

Osztályvezető tanárok: Novák Eszter–Selmeczi György

Rendező: Krasznai Vilmos

„Emberek, emberek, emberek, nem látták itt ezt a férfit? [...] Ugyanis én ezt az embert keresem, meg akarom találni. Úgy hívják, hogy Vizi, Vizi Miklós. Ugyanis ez a Vizi tud valamit, és én is szeretném tudni, amit ő tud [...] biztosan letagadják nekem. Csak itt állnak, azt hiszik, nem látok át magukon? Mindenki tudja, hogy hol van, és csak itt áll, mint egy hülye! Miklós! Hol vagy, Vizi? Miklós, Miklós! És az emberek csak álltak. ”

A *Frontátvonulás* kronotopikus szerkezete 1979 Budapestje. A mű két főszereplője – Vizi Miklós és Ecsédi – nagy erőt érez magában, hogy változtasson az életén. Az, hogy a poharat eldobva az a levegőben marad, arra enged következtetni, hogy képesek lennének véghezvinni célkitűzéseiket, ám a hangos csörömpölés már a nyitányban jelzi, hogy törekvéseik kudarcba fulladnak.

Ecsédi egy átvitt éjszaka után hiába kereste barátját a lakásban, nem találta. Vízinek aznap este „megvilágosodása” támadt, rájött, hogy nem a megfelelő irányba megy az élete. Ezért a Keleti pályaudvarra indult, hogy jegyet váltson az első vonatra. Mindketten keresnek valamit – Ecsédi Vízit, Vizi pedig új, járható életutat önmaga számára. Keresésük egymást metsző utakon, aluljárók és terek felé vezető kereszteződésekben zajlik, olyan helyeken, amelyek nem teszik lehetővé a hozzájuk való személyes kötődést, csakis az egymásba és az egymáshoz való átjutást biztosítják.

A darab egy olyan konstans mediális metszetbe kerül, amelyben a szöveg és a színpadi produkció viszonya termékeny feszültséget hoz létre. A szöveg

cselekménye egy olyan előadasként válik értelmezhetővé, amelynek nemcsak színészei, de nézői is egyben a szereplők. Vagyis mindvégig tisztában vannak azzal, hogy saját életük és társadalmi léthelyzetük megváltoztatására irányuló próbálkozásaik kudarcra vannak ítélve. Vizi és a többi szereplő meg nem hallgatottságának tapasztalata meghatározó, hiszen ha belekezdenek is, sosem tudják befejezni felszólalásaikat.

És Vizi fut, Ecsédi sír, Sas elvtárs pedig értetlenül néz maga elé. Mindenki egyformán részese a történéseknek, mégis egyedül a két fiatal az, aki ezt a már kétszázszor bejárt utat újdonságként éli meg újra és újra.

Pereg a műsor. Hátborzongató: ne feledjük, a dátum 1979! Mégis, kinek kellene magyarázni a tűzijátékot, azt, ami akkor robbant 1979-ben, a Keleti pályaudvar fölött?

Vastaps. Véget érni nem szándékozó vastaps. Azután csend.

A díszlet egyszerűsége és a kaotikus, oda egyáltalán nem illő köntös jelmezek még inkább lekötik a figyelmünket. Az élőzene nagyon sokat hozzá tett az előadás hangulatához, főleg, hogy mindent a színpadon levők valósítottak meg. A hat férfi színészhangoló lebilincselő hanggal és koncentrációval telíti a színpadot. A dalok mélyek, a rendezés hiánypótló, a hangulat feszült.

Ne maradj le erről a katarzist nyújtó élményről, idén elballagnak!

FORRÁSOK:

https://ketlampas.blog.hu/2024/02/27/vedd_le_a_kalapod_a_honved_elott

<https://port.hu/adatlap/film/tv/nagyvarosi-fenyek-city-lights/movie-1767>

Juhász Tibor: HELYZETJELENTÉS

zeneszoveg.hu

Hausenblasz Gréta

Könyvajánló

Bencze Blanka: *Pulcsiban alszom*

Málna egy átlagos középiskolás lány. Volt. Amíg egy nagy csalódás után már semmi más nem érdekli, csak az, hogy mit mutat a mérleg. Egy idő után nem fontosak sem a barátok, sem a sulis, csakis a kalóriák és a dekagrammok. Óriási, bő, fekete cuccokban jár, és folyton fázik. Pulcsiban alszik.

Nagyon sokat gondolkoztam azon, hogy melyik könyvet válasszam az iskolaújság első számába és végül szerintem a lehető legjobb döntést hoztam. Ugyanis a *Pulcsiban alszom* annak ellenére, hogy nem minden gondolatával értek egyet, csodálatos, mai és iszonyatosan őszinte, ahogyan az anorexiáról beszél. A könyv tartalmának hitelességéhez az is hozzátesz, hogy a mű egyes szám első személyben íródott, ráadásul az író még a könyv kiadásakor is csak tizenhét éves volt. Ő is átélte a leírtakat, bár nem járt benne olyan mélyen, mint főhőse. A történet gimnazista főszereplője, Málna, egy párkapcsolati csalódás után fut bele egyre jobban az önsanyargatásba, amíg végül a rögeszméjévé válik, miközben azzal hitegeti magát, hogy csak volt barátját bünteti. Klisés? Egyértelműen, ugyanakkor egy hasonló élethelyzetben valószínűleg mindenki először magában keresné a hibát, nem a másokban. Az anorexia pedig nem válogat, főleg nem a fiatalok közt. Minden lány csinosabb és vékonyabb akar lenni, mivel még mindig ez az általános női szépségideál – a fiúk pedig legyenek izmosak, hiszen csak így tetszhetnek kiszemeltjüknek. Annak ellenére, hogy évek óta a testpozitivitás folyik a médiából, valahogy a gyakorlatba ezt csak nagyon kevesek tudják eredményesen átültetni. Ezt nem segítik a különböző testnevelési felmérések, például a Netfit sem, sőt volt olyan, akinek éppen egy ilyen súlymérés volt az első meghatározó emléke az évek alatt súlyossá vált anorexiájával kapcsolatban. Mégis, az iskolában és talán a családban is sokszor csak odáig jut el a kommunikáció, hogy az anorexia rossz, ne csinálj ilyet. Ezért jó ez a könyv, hiszen nem mondja ki, hanem helyette megmutatja, milyen következményei vannak, ha valaki erre az útra lép. Szerintem ez az, ami igazán elrettentő egy tinédzsernek, akinek valljuk be, más nem igazán hátráltató tényező. Hiszen ha olyanoktól is hallja, hogy kihagynak étkezéseket, akiknek jobban ad a véleményére, mint a szüleinek vagy a

tanárainak, akkor miért éppen ő maradjon ki belőle? A legtöbben azzal hitegetik magukat, hogy egy étkezés kihagyásával nem lesznek még evészavarosak, ami egyébként teljesen igaz. Ez a betegség hetek, hónapok alatt alakul ki, csendben és alattomosan, ugyanakkor már az is intő jel lehet, hogyha mérlegeled az éhséged ellenére is, hogy megedd-e az ételt. Ha pedig magadra ismertél, tudd, hogy a megoldás nem egy szerelem, mint a könyvben, hanem egy erre szakosodott pszichológus, aki valóban fog tudni segíteni neked.

Az igazi barátainak, szeretteidnek pedig úgysem a külsőd lesz a fontos, vagy az, hogy hány kilót mutat alattad a mérleg. Hanem a személyiséged, a gondolataid, a más emberekkel való bánásmódod, hiszen az embereket ezek határozzák meg, és nem bőrszínük, nemük vagy a hajuk színe. Ez az, amiért ajánlom a *Pulcsiban alszom* című könyvet mindenkinek, aki készen áll egy ilyen súlyú témáról olvasni.

Skrlyik Hanna

DIÁKSZERZŐK MŰVEIBŐL 3.

A tárgyalás

Nikolas zu Starnberg elbeszélése (Nyugati Krónika, 2096. szeptemberi szám)

Miután a harcmező sara az utolsó harmadik világháborús áldozat testét is – a tél végi deres nemere elől – ölelő karjaiba fonta, nem kötöttek békét a hatalmak. Béke csak akkor értelmezhető, ha van civilizáció; ha nincs, például dögevők esetében, akik egyazon tetemért vagdalkoznak, akkor a vesztes fél nem tart haragot, nem bosszul, nem ragaszkodik föltétlen hittel korábban körbevizelt területéhez, hanem napirendre tér kudarca fölött. A hazaszeretet, a becsület és az érzésekhez való örök hűség a civilizáció sajátja volt. A harmadik világháború után azonban a világ legtöbb nemzete közös keresetet nyújtott be Hágában: lényegében és a helyzetet nem szépítendő, beperelték a civilizációt.

A döntést természetesen ösztársadalmi egyeztetések sorozata előzte meg. Általában elmondhatom, hogy a részvétel meghaladta a nyolcvan százalékot; kevesebben a lakosság felénél egyedül Németországban szavaztak, míg a legnagyobb érdeklődést az osztrák Steiermark tartomány népe mutatta – gyakorlatilag nem tudunk olyan nagykorú stájerországi állampolgárról, aki ne vett volna ki részt a népszavazáson. Az egymással néhány hete még háborúzó nemzetek a világtörténet semelyik békekorában nem tapasztalt együttműködéssel hozták tető alá a végleges periratot, hozzácsatolva a népszavazások összesített eredményét: a szavazáshoz megfelelő infrastruktúrával rendelkező települések és országok lakosságának több mint kilencvenöt százaléka voksolt a kultúra bíróság elé citálására.

*

A tárgyaláson – a hagyománnyal szakítva – három személy vett részt: egyetlen bíró, egyetlen ügyész és egyetlen ügyvéd. A vádat egy Rüdiger von Braun nevű svájci ügyész lánya, Sylvia von Braun képviselte; bár jogi tanulmányokat nem végzett, már a háború második évétől fogva éles kritikusa volt a kultúrának, néhány hónap elteltével pedig publikálta *Durch Äonen* című tanulmányát, mely híressé tette őt, és mely az összes civilizált ország nyelvére lefordított, a világban elterjesztve a civilizáció elleni azon vádat, melyek később a – már említett – végső periratban szinte szó szerint szerepeltek. Magát az írást nem olvastam, néhány részletről azonban én is tudomást szereztem; állítólag benne von Braun nem volt hajlandó létező filozófusokra hivatkozni, hanem általa kitalált nevekké látott el általa kitalált citátumokat. Ezt a tanulmány legelején – vagy végén? – büszkén ki is jelentette, hiszen minden valódi filozófus éppen annak a civilizációnak a részét képezte, amely ellen Sylvia von Braun a dolgozatával harcolni igyekezett. Természetesnek tetszett, hogy övé lesz a megtiszteltetés, egy ötezer év alatt és több milliárd ember által kialakított berendezkedésnek – melyet a civilizáció vagy kultúra elnevezéssel illetünk – véget vetni. Véget vetni, hiszen mindenki számára világos volt, hogy amennyiben a bíró a civilizációt bűnösnek ítéli, akkor a vádlottat – megint szakítva a hágai hagyománnyal – kivégzik.

A bíróról, akinek nevére nem emlékszem, szintén fontos lesz elmondanom néhány információt. A per idején huszonnégy éves volt. Érettségije remekül sikerült, nemsokára hírt kapott arról, hogy felvették egyetemre. Pár nappal később kirobbant a harmadik világháború, és alig két hét elteltével az összes civilizált ország hadban állt, állófrontok alakultak ki, tömeges sorozások kezdődtek, és ezt a fiatalembert is a vágóhídra hajtották. A per indulásakor megjelent egy interjú, melyben részletesen beszámolt arról, miként vette el tőle az álmait a háború, azt hogyan és mely – gyakran embertelen – bűnök árán volt képes öt és fél éven át túlélni. Olyan szívfacsaró történetekről szerezhettünk tudomást, melyekhez hasonlót egyetlen másik veterán sem élt át – pedig nekünk

is jutott bőven a poklokból; de az interjúban a legelborzasztóbb nem annak tartalma volt, hanem a fiatalember arckifejezése, melyben egyetlen érzelem tükröződött csupán: a végtelen csalódottság. Nevére jóllehet többé nem emlékszem, de tekintete mélyen bevésődött az elmémbe: sem azelőtt, sem soha utána nem láttam ahhoz foghatóan elszomorító arcot. Most, hogy felidézem, még ennyi év távolságból is halálvágy fog el tőle. Amikor az interjút közreadták, a lehető legnyilvánvalóbbá vált a per koncepciójás jellege – a leghalványabb esély sem volt rá, hogy ez a fiatalember – aki talán az embertörténet során a legtöbbet szenvedő egyed volt – felmentse a civilizációt, hiszen ő is azt okolta valamennyi kínjáért. Bírónak való kinevezését természetesen mindenki helyeselte, bár a felszín alatt motoszkált az érzés, hogy mégis jólesőbb volna fair play során nyerni, mintsem csalva; bár könnyen lehet, hogy ezt csak én képzeltem, hiszen ha volt is, aki így gondolkodott, nyilvánvalóan nem mert szólni. Mindenesetre általában mondhatom, hogy az emberiség más bíróval nem is lehetett volna elégedettebb.

Décse Küszt arcát csak a tárgyalás élő közvetítésében láthattuk először. Ha valaki megkérdezne, mi volt róla az első benyomásom, azt mondanám, hogy bábunak véltem, aki tátog majd valamit, de amúgy csak kelléke a koncepció pernek. Nem is tévedhettem volna nagyobbat.

*

Hermész Triszmegisztosz „Corpus Hermeticum”-át és az indiai-amerikai Moyab Immes – a háború végső heteiben magánkiadott – tanulmányát helyezték a vádlottak padjára; ez a kompozíció az első és utolsó kulturális termékkel a teljes kultúrát volt hivatott szimbolizálni. Talán jobban is megoldhattuk volna, de ez sikerült. Egyébként az egész per felállása komikus volt: mivel a három résztvevő közül egyik sem ismerte a jogot, mind úgy viselkedtek, ahogy azt a háború előtti bűnügyi filmekből ellesték. A bíró felszólította az ügyészt, hogy tartsa meg nyitóbeszédét. Von Braun, ez a huszonéves, neurotikus lányka felállt,

pózolt a kamerának, és felvette a lehetőség szerinti legszentimentálisabb arckifejezést, majd eleget tett a bíró kérésének, így szólván:

– Tisztelt Bíró Úr és a Világ Népe! Nagyjából öt- vagy tízezer évvel ezelőtt járunk. Akkoriban már régóta szokás volt, hogy emberek egy nagyobb kiszögellésre vagy kisebb dombocskára álltak, beszéltek, és őket még több ember nézte a kiszögellés vagy dombocska alól éljenezve. Amikor a vádlott megszületett, egy Hermész Triszmegisztosz nevű szakállas munkanélküli állt a dombocskára, és a tömeg éljenezés helyett olyat tett, amire képességet addig nem mutatott: figyelni kezdett. A figyelem, a passzivitás, a világ hatásainak elnyelése és átformálása idővel új embert formált: a műveltet vagy kulturáltat. Évszázadok és évezredek múltával végül a civilizáció – melyet a művelt ember képzett a műveletlenek rabigába hajtásával – vélhetően elkövetett három rendkívül súlyos bűncselekményt, még hozzá az emberiség ellen. Nem pusztán háborús bűnökről van itt szó, hanem magukról a világháborúkról! Így hát minden olyan ország, amelynek ez még képességében állt, keresetet nyújtott be; hangsúlyozom, hogy itt és most nemcsak ezen államok polgárai nevében számoltatjuk el a vádlottat, hanem a geológlobusznak mind a hatszázötven millió – gyermek és felnőtt – lakója helyett is! Most általuk szólok önhöz – a Corpus Hermeticum és a füzetke felé fordult. – Remélem, örök időkre megszabadulunk öntől!

Miután ezt elmondta, elvörösödött, és ordítani kezdett, majd dühödten megindult a vádlott felé. A két könyv rezzenéstelenül pihent a széken, várta a lincselést; unottan intett a bíró a törvényszolgának, aki lefogta a nőt, egy orvosteam beadott neki hatszáz milligramm fenobarbitált, majd lassan visszakísérték a helyére. Az aznapi session során Sylvia von Braun már csak bambán ült a székében.

A bíró sóhajtott, és tekintetét le sem véve összefont ujjairól, felkérte Décse Küssztöt, hogy a védelem nevében tartsa meg nyitóbeszédét. Von Braunnal ellentétben ez az ügyvéddé arrivált férfi nem volt izgatott, sőt kifejezetten halvérű alaknak mondanám. Igazából sem arcáról, sem mozdulatairól, sem

öltözködéséről nem lehetett semmit leolvasni – képzeljenek el egy fehér papírlapot: ha ez a papírlap volt Décse Küszt, hozzá képest minden ember, még a bíró is, egy-egy festménynek vagy fotónak tetszett. Neutralitásában egyedül a hatás volt érdekes, melyet a tévénézőben keltett.

– Uraim – ekkor félpillantást vetett a kamerába, majd von Braunra nézett – és hölgyeim! Tisztelt Bíró Úr! A per során igyekezni fogok bebizonyítani, hogy a kultúra ártatlan mindhárom kérdéses vádpontban. Köszönöm.

Leült. A bíró ugyanazzal a végtelenül szomorú és unott arckifejezéssel meredt saját kezére, mintha meg se hallotta volna Décse Küszt hangját. Majdnem egy egész perc eltelt, mire felállt, és azt mondta:

– A következő hetekben lezajlik majd a per, aztán Sylvia von Braun a felperesek nevében és őt követve Décse Küszt a vádlott nevében záróbeszédet mond. Abszolút módon, egyedül fogok ítéletet hirdetni, fellebbezésre nem lesz lehetőség. Décse Küszt úr, kérem, amennyiben tanúkat vagy bizonyítékokat kíván citálni, ma éjfélig jelentkezzen nálam, mert eddig – legalábbis hivatalos formában – biztosan nem tette. A tárgyalást holnap reggel nyolcig berekesztem.

*

Úgy történt minden, ahogy a bíró mondta.

Von Braun sorra bemutatta a vád tanúit, és mindegyikük után a következő szóváltás zajlott le:

– Küszt úr, óhajt kérdést feltenni a tanúnak?

– Nem, Bíró Úr.

A tanúk többsége egyébként háborús veterán volt, illetve az özvegyei azoknak a szerencsétleneknek, akik szégyenteljes és értelmetlen halált haltak a lövészárkokban. Von Braun kisasszony számára a sarki gyógyszertár heti öt gramm fenobarbitált különített el, amely adag nem mindig bizonyult elegendőnek. A per végére állítólag Sylvia von Braun barbiturátfüggő lett, és pár évvel az ügy után túladagolásban vesztette életét. Idegrendszerét bizonyára

megviselte a sok tanúvallomás, mely a kultúra elleni gyűlöletet benne az elképzelhető határokon is túlra fűtötte. Egyetlen tanút hallgatott meg csupán a bíróság, akit nem kötött személyes vagy rokoni, baráti viszony a vércsaphoz: az ifjú Michael Matsumoto japán származású angol zongoristát. Kerekesszékes volt, és a háború alatt a Glasgow melletti falvakban bujdosott a behívó elől. Részletesen elmondta, hogyan gurította magát végig az országutak repedt betonján. A bíróság bizonyítékként jegyezte a felvételt, melyen Michael Matsumoto hóna alatt egy kis szintetizátorral menekül kerekesszékén egy felé bicegve közelítő orosz katona elől; az ifjú zongorista többször hálát adott a szerencsének, hogy az üldöző kifogyott a munícióból. Von Braun azt igyekezett rajta bemutatni, hogy a háború totális, előle tökéletesen elrejtőzni lehetetlen.

*

– Küsszt úr, kérem, szólítsa a védelem tanúját.

– Tanúnak szólítom Herder zu Mayorannát! – mondta Décse Küsszt, és ekkor egy féllábú, mankós öregember mászott fel a tanúk padjára. Senki nem segített neki. „Az igazságot, a teljes igazságot, és csak az igazságot!” – Herr Herder! Mivel foglalkozik ön, és mióta?

– A düsseldorfi Uerige nevű sörfőzde tulajdonosa vagyok, jövőre lesz negyven éve, hogy munkába álltam.

– Kérem, azonosítsa a következő tárgyakat!

– Egy minihűtő, benne négy palack Uerige címkéjű bontatlan vörös sör.

– Bíró Úr! Kérem jegyezni, hogy a tanú azonosította a védelem bizonyítékait. Herr Herder, elhozta a korsókat, amiket kértem?

– Igen, ügyvéd úr, itt vannak.

– Kiöntené a söröket, kérem?

– Természetesen.

Az öregember leereszkedett a pult mögül, lassú mozdulatokkal kiemelte a palackokat a minihűtőből, felpattintotta őket, majd sebészi biztonsággal

egyeseivel a félig megdöntött korsók fölé borította őket. Mi, tévénezők, von Braun kisasszony, de még a bíró is, mind feszült figyelemmel vártuk a fejleményeket.

– Köszönöm, Herr Herder! Most felkérem a tisztelt egybegyűlteket, hogy fáradjanak ide a minihűtőhöz.

– Tiltakozom, Bíró Úr – jajveszékelt Sylvia von Braun.

– Kuss! – mondta a bíró nyugodt hangon. Décse Küszt, Herder zu Mayoranna, Sylvia von Braun és a bíró, akinek nevét elfeledtem, négyen körbeállták a hűtőt, és elkezdték kortyolgatni a sört.

– Hogy tetszik lenni, Bíró Úr? – szólalt meg Küszt a rövid hallgatás után.

– Látja, Ügyvéd Úr, az élet kérlelhetetlenül megy tovább. Pár hete még a lövészárokból kerülgettem a hullákat, most meg várandós a barátnőm.

– Gratulálunk, Bíró Úr! – Herder félig rákönyökölt a minihűtőre. – Egy gyermek képes fényt hozni a legsötétebb napokba is.

– Ahogy a tanú mondja, úgy igaz – helyeselt Décse Küszt. – Csak arra tessék odafigyelni...

Megállás nélkül folyt belőlük a szó, úgy emlékszem, mintha mosolyogni is láttam volna a bírót, azt a sokat szenvedett, érzéketlen roncsalmazt. Mi pedig csak lestük a tévét, abban a pillanatban nem is tudva, mit gondoljunk vagy érezzünk az ügy kapcsán. Félóra múlva a bíró berekesztette a tárgyalást másnap reggel kilencig.

– Holnap a vád és a védelem megtarthatja záróbeszédét, utána hirdetek ítéletet. Mint mondtam, fellebbezésre lehetőség nem lesz.

A bíró ezután állítólag elkérte Herder zu Mayorannától az Uerige sörfőzde pontos címét.

*

– Tisztelt Bíróság! – kezdte Sylvia von Braun a zárszót. Fésületlen volt és részeg. Kezében egy cetli lifeggett, mely üres volt, ezt még a tévéből is láttuk. – A

kultúra mocskos féregként olykor mézzel kínál, remélve, hogy rovarként rá fogunk repülni. Csakhogy itt elvétette a számítást: mi nem rovarok vagyunk, hanem gerincesek, akiket a civilizáció... Kérem törölni a jegyzőkönyvből utolsó mondatomat. Tehát (csakhogy itt elvétette a számítást) mi nem rovarunk vagyunk, hanem gerincesek, akiket a... akiket a neurobiológiai struktúrájuk szívósabb ösztönökkel vértezett fel, amely ösztönökön a megvesztegetés nem érvényesül. Mint Thomas Mann fogalmazott... már elnézést. Bizonyára rossz papírokat hoztam magammal.

A tévé ekkor közelit mutatott Sylvia von Braunról, ahogy szégyenében megsemmisül. Tablettákat húzott elő táskácskájából, és mindet bevette. Ezután szintén közelit kaptunk a bíróról, aki ismét hosszasan meredt maga elé, mintha észre sem vette volna, hogy valaki az imént hirtelen abbahagyta a beszédet. Majdnem egy teljes perc eltelt, mire felnézett tenyeréből, de ekkor is csupán papírjait vizslatta. Sóhajtott, felvonta szemöldökét.

– Óhajtja máskor megtartani a vád a záróbeszédet?

Sylvia von Braun nem felelt, ugyanis eddigre ismét barbiturátkómába zuhant.

– Ez esetben a záróbeszédet megtartottnak tekintem. Jó, akkor – sóhajtott – felkérem a védelmet, hogy emeljen zárszót.

Décse Küszt – a pillanatban először – szenvedélyesnek tűnt fel számomra. Hunyorított, tekintete mégis homályos maradt. Lassan szinte minden levegőt kieresztett tüdejéből, mintha fojtotta volna őt a belső izgalom. Olvasószemüvegét levette, papírját a mellette heverő két könyvecske tetejére hullajtotta, és titkos révületben behunyta szemét. A bíró előredőlt székén, és végre megfeszített figyelemmel kísérte a védelem záróbeszédét.

– Tisztelt Bíróság és a Világ Polgárai, Népei! Hosszú történelmünk során egyszer sem volt példa ilyenre. Most nem válaszúthoz érkeztünk, mint ahogy Csongor és Balga állottak a hármasságnál. Ez ténylegesen nem válaszút, a távolban nem látunk tornyokat vagy pusztaságot, nyomok nem jelzik a jó irányt.

Igen, Tisztelt Bíróság, ez egy közönséges belvárosi kereszteződés. Mindegyik út a megszólalásig ugyanúgy néz ki. Ha bármelyiken is elindulunk, csak a célban tudjuk meg, helyesen döntöttünk-e vagy sem. Az utak egyformán indulnak innen – de csak az egyik vezet katarzishoz. A vádnak teljesen igaza van abban, hogy három ilyen súlyos bűnt és több százmillió ember meggyilkolását vagy megsebesítését, az egész emberiség fejlődésének ilyen nagyon radikális visszavetését – mindezt valóban nem teszik jóvá a kultúra gyümölcsei, legyenek mégoly lédúsak, mégoly zamatosak is. *Egy ember megölése is megbocsáthatatlan, hát még ilyen soké!* Nem kívánom, hogy ezt helyesnek tekintsük. Azonban kérem – ekkor Décse Küszt hangja elcsuklott –, esedezve kérem a Bíróságot és a világ polgárait, népeit, hogy most: csak most, és soha többször!, tegyenek kivételt. Teljes szívemből kérem önöket, hogy most igenis, de tényleg, tegyenek kivételt! Tegyenek kivételt a veteránért, aki hazatért családjához, és már csak egy kis zenét hallgatna. Tegyenek kivételt a kerekesszékes zongoristáért, aki bár meggyűlölte, még menekültében is hóna alatt cipelt egy darabkát a kultúrából. Tegyenek kivételt a sörfőzőmesterért, akinek megszakadna a szíve, ha kocsmája üresen fogna állni. Tegyenek kivételt a szenvedések vándoráért – ekkor Décse Küszt a bíróra nézett, – aki végre meglelte a szívörömet. Tegyenek kivételt a radikálisért – pillantás von Braunra, – mert csak a kultúrában lelhetünk rá a mérsékeltség nyugalomára. És végül... – Ekkor az ügyvéd arcán mintha addig nem látott ráncokat fedeztem volna fel. Minden arcizmát megfeszítette, küzdött, nehogy könnyezni kezdjen. – Végül tegyenek kivételt értem, egyszerű világpolgárért, aki minden kultúrát úgy ismertem meg utazásaim során, akár a saját tenyeremet, és büszkén, mellemet feszítve mondom el önöknek, hogy minddel halálos szerelembe estem! Igen, tegyenek kivételt saját magukért, mert önök is megérdemlik a mézet, mellyel a vádlott minket halálunkig kecsgett. Igen, Tisztelt Bíróság, a kultúra nem gépezet, hanem élő organizmus, melynek az évezredek során mi mind tagjaivá váltunk. Hamvas Béla szerint a pácban mindenki benne van: sokáig nem

értettem jól, azt hittem, talán a romlás okára utal, de nem, nem és nem! Hamvas a kultúrára céloz, és ez csak most hatolt el korlátolt tudatomig; a kultúra az, amely rostjaink közé issza magát, mint a páclé, és onnan senki kedvéért nem távozik. Ha itt a kultúra bűnös, akkor mi mind azok vagyunk.

*

A per kimenetele természetesen minden olvasó számára ismert, mainapság már történelemórán is tanítják, erre ezért nem fecsérlek szót. Éveken át kutattam Décse Kúsz után, és minden éjjel más településen szálltam meg: egyszer olajos virágillat, másszor a bográcsok füstös gőzei ringatták álomba elmémet, megfordultam a világ minden pontján, és kérdezősködtem: de semmi. Décse Kúsznak nyoma veszett. Talán az eset után nem sokkal meghalt. Talán csatlakozott a Restaurációs Párthoz szülőföldjén. Talán még ma is él, és éppen egy óceánjáró fedélzetéről szemléli a végtelent.

Kiss Levente (11.a)

23

Félrebeszélések egymás feje felett
Ki nem mondott ígéreték
Lecserélt emberek körülöttem
S mégis van, hogy visszatérnek
Elfelejtett találkozók, elfelejtett emberekkel
Ilyen volt ez a nyár,
S ezt is elfelejtem talán
(N. N.)

LÉLEKMAGÁNY

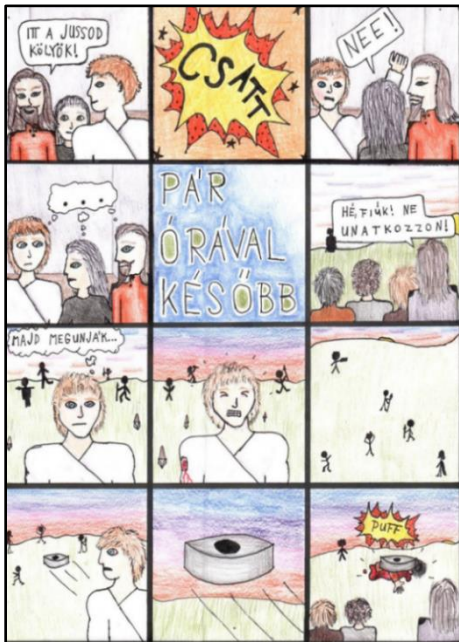
Magányomban megtaláltam tévedt lelkemet,
Mely a hazafelé vezető utat kergette.
Közben elfáradt, és az árokba fordult bús szeme.
Ott feküdt, szegény reszketeg,
Se párnája, se baja
Nem volt kinek sírnia, nem volt miért sírnia.
Talán könnye sem volt, mivel sírhatna
Ott feküdt, lenn a világ alatt
Csak a Hold látta, az is csak mikor fogyatkozott
Én is így kerültem melléje, nem is akarhattam volna
Csak ahogy ő is, én is belenéztem, s leestem
Lenn magamat kerestem
De ehelyett egész mást találtam
Sötét volt és piszkos, mégis lelkemet ott kaptam
(N. N.)

EGY IRODALOM ÓRA KÉPEI...

A hatodik osztály február végén projektfeladattal zárta Toldi-tanulmányait. Izgalmas kisfilmek, ötletes társasjátékok, csodás díszlet- és jelmeztérvek mellett képregények készültek egy-egy jelenetről, illetve filmplakátot is lehetett tervezni. Ezek közül láthatók néhányat; nézzétek meg a többit is a 23-as teremben!

Korompay Eszter tanár

Gregász Júlia

Orosz Hajnalka

Nyaras Zsigmond

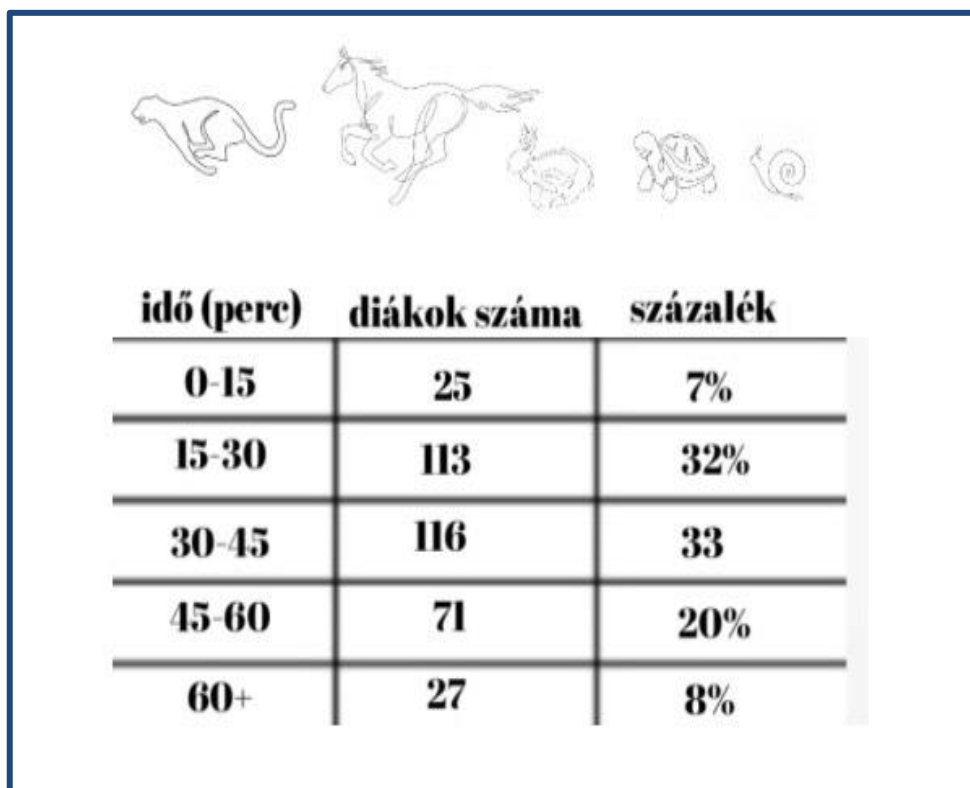
MÉRÉS, MÉRÉS, FELMÉRÉS...

Már csak négy megálló...Egyik lábamról a másikra állok. Három megálló... Miért nem megy gyorsabban a villamos?! Két megálló...Számolom a perceket, és hogy mennyi ideje kellene a hétfői áhítaton ülnöm. Egy megálló...Ajjaj, ennek nem fog örülni az osztályfőnököm, hisz ez már az ötödik késésem ebben a félévben. Végre megáll a villamos, az ismerős hang ugyanúgy mondja mint bármely másik napon; „Deák Ferenc tér”. Leugrok a járműről és rohanni kezdek a sulifelé.

Ismerős érzések?

Felmérést készítettünk, hogy a diákok mennyi idő alatt érnek be a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba:

(Hős Boróka, 7. osztály)

BUDAI ANDRÁS KÉPEI

Lassan egy éve fotózom egy közel húszéves Nikon D200-as géppel. Osztálykirándulásokon és családi utazásokon készítek képeket emberekről, épületekről, tájakról. Igyekszem minél többet tanulni. Íme két kép a kedvenceim közül.

